

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра анатомії людини, оперативної хірургії і топографічної анатомії

СПЛАНХНОЛОГІЯ

*Практикум для самостійної роботи
з анатомії людини для студентів 1-го курсу
III медичного факультету (спеціальність 221 стоматологія)*

Запоріжжя

2018

*Затверджено на засіданні Центральної методичної Ради ЗДМУ
та рекомендовано для використання в освітньому процесі.
(протокол № 5 від «24» травня 2018 р.)*

Колектив авторів:

*О. А. Григор'єва, О. А. Апт, М. Г. Лебединець, І. Ф. Штанько,
А. О. Світлицький, О. В. Артюх, С. В. Чугін, М. С. Щербаков,
О. С. Таланова, Т. А. Тополенко, Н. В. Грінєцька, Ю. Ю. Абросімов,
А. В. Чернявський, М. Б. Вовченко, П. В. Богданов, Ю. В. Здовбіцька,
В. І. Брик, А. О. Партеса, О. Л. Зінич, Т. М. Матвейшина.*

Рецензенти:

В. К. Сирцов - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри гістології, цитології та ембріології ЗДМУ;

О. В. Артюх – канд. мед. наук, доцент кафедри анатомії людини, оперативної хірургії і топографічної анатомії ЗДМУ.

С72 Спланхнологія : практикум з анатомії людини для студентів 1-го курсу III медичного факультету / О. А. Григор'єва, О. А. Апт, М. Г. Лебединець [та ін.]. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. - 94 с.

Практикум з анатомії людини «Спланхнологія» містить навчально-методичний матеріал для самостійної підготовки студентів 1-го курсу III медичного факультету, що навчаються протягом 5 років у вищому медичному навчальному закладі згідно робочої програми з анатомії людини та тематичних планів першого семестру по анатомії внутрішніх органів (спланхнології).

УДК 611(072)

©Колектив авторів, 2018.

©Запорізький державний медичний університет, 2018.

Зміст

№ п/п	Назва теми	стор
	Вступ	4
1	Тема 1. Травна система.	5
1.1	Лінії та ділянки тулуба. Загальна анатомія травної системи. Розвиток і аномалії розвитку лиця, ротової порожнини, язика.	5
1.2	Порожнина рота. Піднебіння.	7
1.3	Язик. Слинні залози.	11
1.4	Зуби. Зубо-щелепна система. Поняття про жувально-мовний апарат.	16
1.5	Зів. Стравохід. Шлунок.	33
1.6	Тонка кишка. Товста кишка.	38
1.7	Печінка. Підшлункова залоза. Жовчний міхур та загальна жовчна протока.	44
1.8	Очеревина.	47
	Тема 2. Дихальна система.	51
2.1	Ніс, носова порожнина і приносіві пазухи. Носова частина глотки.	51
2.2	Гортань. Гортанна частина глотки.	55
2.3	Трахея, бронхи, легені.	58
2.4	Грудна порожнина. Плевра. Плевральна порожнина. Середостіння.	62
	Тема 3. Сечова система.	66
3.1	Нирка. Сечовід, сечовий міхур, жіночий сечівник, чоловічий сечівник.	66
3.2	Чоловіча статева система. Жіноча статева система.	72
3.3	Промежина. Тазова фасція. Фасції та клітковинні простори промежини. Сечостатева очеревина.	81
	Тема 4. ендокринна система.	83
4.1	Класифікація ендокринних залоз. Гіпофіз, шишкоподібна залоза (епіфіз), щитоподібна залоза, паращитоподібна залоза, тимус, острівці підшлункової залози, ендокринні частини статевих залоз (ячника, яєчка), надниркова залоза, параганглії (сонний клубочок, парааортальні тільця, куприковий клубочок). APUD-система (Amine Precursors Uptake and Decarboxylation - поглинання та декарбоксілювання попередників амінів).	83
	Список рекомендованої літератури	90

ВСТУП

Практикум для самостійної роботи студентів стоматологів з анатомії внутрішніх органів (спланхнологія) був розроблений кафедрою анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії Запорізького державного медичного університету відповідно до робочої програми з анатомії людини для полегшення підготовки до практичних занять, для уніфікації контролю вхідного рівня знань як складової остаточної оцінки за кожну тему, а також для оцінювання самостійної роботи студентів.

Кожна тема містить глосарій, який студент має роздрукувати, заповнити відповідно до Міжнародної анатомічної номенклатури, та практичні завдання тестового контролю, які також заповнюються студентом самостійно. При підготовці до кожного практичного заняття **студент має роздрукувати відповідну методичну розробку, заповнити її власноруч та надати викладачеві для перевірки на занятті.**

У разі відсутності виконаних завдань, студент вважається таким, що не виконав самостійної роботи.

Тема 1. Травна система

1.1 Лінії та ділянки тулуба. Загальна анатомія травної системи. Розвиток і аномалії розвитку лица, ротової порожнини, язика.

Зміст теми: Лінії та ділянки тулуба. Загальний план будови травної системи. Аномалії розвитку лица. Аномалії та варіанти розвитку зубів. Аномалії розвитку ротової порожнини та язика.

Конкретні цілі:

- аналізувати класифікацію внутрішніх органів;
- знати загальний принцип будови травної системи;
- знати етапи розвитку лица, ротової порожнини та язика;
- знати аномалії розвитку лица, ротової порожнини та язика.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати загальний план будови травної системи;
- намалювати загальний план будови травної трубки;
- намалювати схему ділянок тулуба;
- намалювати схему ліній тулуба.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
Cheiloschsis (Labium leporinum) Palatum fissum (Faux lupina)	Первинна кишка Спланхноплевра Ротова ямка Глоткова кишка Глоткові (зяброві) дуги Глоткові (зяброві) кишені Лобний відросток Медіальний носовий відросток Латеральний носовий відросток Верхньощелепний відросток Нижньощелепний відросток Розщеплена губа (“Заяча губа”) Розщеплене піднебіння (“Вовча паща”) Збільшення ротової щілини Зменшення ротової щілини

Теоретичні питання до заняття:

1. Лінії та ділянки тулуба.
2. Загальний принцип будови травної системи.
3. Аномалії розвитку лиця.
4. Аномалії розвитку ротової порожнини та язика.

Відповіді на наступні тестові завдання:

1.

Мати немовляти скаржиться на постійне зригування неперетравленого молока її дитиною. Про який дефект розвитку свідчить цей факт?

- A. Атрезія стравоходу
- B. Атрезія анального отвору
- C. Заяча губа.
- D. Вовча паща.
- E. Нориця стравоходу.

2.

У новонародженої дитини протягом першої доби педіатр помітив відсутність акту дефекації. Про яку ваду розвитку свідчить цей факт?

- A. Атрезія заднього проходу
- B. Атрезія стравоходу
- C. Заяча губа
- D. Дивертикул стравоходу
- E. Дивертикул порожньої кишки

3.

У новонародженої дитини на протязі першої доби педіатр помітив, що при смоктанні молока воно потрапляє у носову порожнину. Про яку ваду розвитку свідчить цей факт?

- A. Дивертикул стравоходу
- B. Незрошення піднебіння
- C. Атрезія стравоходу
- D. Заяча губа
- E. Звуження стравоходу

4.

Під час прийому їжі у новонародженої дитини спостерігається закидання молока у носову порожнину. Вкажіть на можливу причину виникнення цього порушення.

- A. Викривлення носової перегородки вправо.
- B. Перелом основи черепа.
- C. Заяча губа.

D. Вовча паща.

E. Викривлення носової перегородки вліво.

5.

У хворої дитини 10 днів від народження провели операцію з приводу розщеплення верхньої губи (“заяча губа”). Розщеплення верхньої губи є наслідком:

A. Незрошення лобового і верхньощелепних відростків I-ої зябрової дуги

B. Незрошення піднебінних валиків верхньощелепних відростків I-ої зябрової дуги

C. Незрошення другої зябрової дуги

D. Незрошення третьої зябрової дуги

E. Незрошення верхньо- і нижньощелепних відростків I-ої зябрової дуги

6.

У відділення хірургічної стоматології поступила новонароджена дівчинка, яка при смоктанні починала поперхатись. При обстеженні виявлена розщілина твердого піднебіння, яка була наслідком незрошення середнього лобового відростка з верхньощелепним відростком I-ої зябрової дуги. В якій ділянці піднебіння знаходилась розщілина? Між:

A. Processus palatinus maxillae dextrae et sinistrae

B. Os incisivum et processus palatinus maxillae

C. Lamina horizontalis os palatinum dextrum et sinistrum

D. Processus palatinus maxillae et lamina horizontalis os palatinum

E. В ділянці canalis incisivus .

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати.

1.2 Порожнина рота. Піднебіння.

Зміст теми: Ротова порожнина: її частини. Стінки присінка рота і власне ротової порожнини, їх сполучення. Піднебіння: тверде піднебіння, м'яке піднебіння, їх будова. Мигдалики.

Конкретні цілі:

- вміти демонструвати на вологих препаратах роту порожнину, структури, що її обмежують;
- знати частини ротової порожнини, стінки присінка рота та власне ротової порожнини, їх сполучення;

- знати як утворюються тверде та м'яке піднебіння, їх будову;
- знати принцип розташування мигдаликів.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему м'язів м'якого піднебіння;
- намалювати схему розташування мигдаликів.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
Periodontium protectionis	Рот (грец. Stoma) Ротова порожнина Присінок рота Верхня губа (грец. Cheilos - губа) Верхньогубний жолобок Нижня губа Кут рота Щока Жирове тіло щоки Сосочок привушної протоки Власне ротова порожнина
Periodontium insertionis	Піднебіння (грец. uganos) Тверде піднебіння М'яке піднебіння Різецевий сосочок Ясна Ясенний край Ясенний сосочок Ясенна борозна Прикритий періодонт- прикріплена частина [pars fixa] ясен Прикріплений періодонт - вільна частина [pars libera] ясен Десмодонт [зубо-альвеолярний синдесмоз] Під'язикове м'ясце Під'язикова складка

Теоретичні питання до заняття:

1. Ротова порожнина, її відділи. Присінок рота: стінки, їх будова: описати та продемонструвати на препаратах.
2. Ротова порожнина, її відділи. Власне ротова порожнина, її стінки, сполучення: описати та продемонструвати на препаратах.
3. Піднебіння: частини. Тверде піднебіння, його будова: описати і продемонструвати на препаратах.
4. Піднебіння: частини. М'яке піднебіння, частини, будова. Піднебінні мигдалики, їх топографія. Описати та продемонструвати на препаратах.
5. М'язи м'якого піднебіння. Описати та продемонструвати на препаратах.

Відповісти на наступні тестові завдання:

7.

При огляді порожнини рота праворуч від вуздечки язика виявлено збільшений під'язиковий сосочок. Видільна функція яких залоз буде порушена?

- A. Підщелепної та під'язикової
- B. Привушної та щитоподібної
- C. Щитоподібної та прищитоподібної
- D. Під'язикової та привушної
- E. Привушної та підщелепної

8.

Хворий скаржиться на біль і набряк у ділянці дна порожнини рота. Після огляду діагностовано запальний процес у місці виходу вивідної протоки підщелепної слинної залози. Яке анатомічне утворення піддалось запаленню?

- A. Frenulum labii inferioris.
- B. Caruncula sublingualis.
- C. Frenulum labii superioris.
- D. Frenulum lingua
- E. Plica sublingualis.

9.

Під час рентгенографічного дослідження верхніх великих кутніх зубів, особливо третіх, у пацієнтів часто виникає блювотний рефлекс. Які анатомічні структури дратує рентгенівська плівка, викликаючи блювотний рефлекс?

- A. Піднебінну занавіску.
- B. Ясна.
- C. Язик.
- D. Піднебінні мигдалики.
- E. Задню стінку глотки.

10.

До лікаря звернулася хвора зі скаргами на болі в горлі при ковтанні. При об'єктивному обстеженні в неї виявлено припухлість і почервоніння лімфоїдної тканини ліворуч від кореня язика. Патологію якого лімфоїдного утворення виявив лікар?

- A. Tonsilla lingualis.
- B. Nodus lymphaticus.
- C. Tonsilla palatina.
- D. Tonsilla pharyngea.
- E. Tonsilla tubaria.

11.

У дитини 7 років відсутнє носове дихання. При обстеженні виявлено "готичне" піднебіння, синці під очима. Дитина дихає лише через рот. Збільшення якого мигдалика призводить до такого стану?

- A. Пейєрових бляшок.
- B. Піднебінного мигдалика.
- C. Язикового мигдалика.
- D. Трубного мигдалика.
- E. Глоткового мигдалика.

12.

Хлопчик 3 років госпіталізований із запаленням середнього вуха, що почалося після перенесеного назофарингіта. Крізь яке утворення інфекція могла потрапити із глотки в барабанну порожнину?

- A. Слухову трубу.
- B. Зовнішній слуховий прохід.
- C. Внутрішній слуховий прохід.
- D. Соскоподібну печеру.
- E. Внутрішнє вухо.

13.

При жувальних рухах у поперечному напрямку у дитини з'являється відчуття болю в ділянці твердого піднебіння. При обстеженні виявлений недостатній розвиток контрофорса. Якого?

- A. Піднебінного
- B. Лобово-носового
- C. Крилопіднебінного
- D. Лобово-носового і крилопіднебінного
- E. Виличного

14.

Під час рентгенографічного дослідження верхніх великих кутніх зубів, особливо третіх, у пацієнтів часто виникає блювотний рефлекс. Які анатомічні структури дратує рентгенівська плівка, викликаючи блювотний рефлекс?

- A. Задню стінку глотки.
- B. Ясна.
- C. Язик.
- D. Піднебінні мигдалики.
- E. Піднебінну занавіску.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (сагітальний розпил голови).

1.3 Язык, слинні залози.

Зміст теми: Язык: частини. Особливості будови слизової оболонки, м'язи языка.

Ротові залози: класифікація, їх розвиток. Малі слинні залози: класифікація, топографія, будова. Великі слинні залози: топографія, характеристика, будова, класифікація.

Конкретні цілі:

- знати будову языка, його частини, м'язи;
- знати будову ротових залоз: класифікацію, їх розвиток. Малі слинні залози: їх класифікацію, топографію, будову. Великі слинні залози: їх топографію, характеристику, будову, класифікацію.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- знайти на вологих препаратах частини языка, сосочки языка;
- знайти на вологих препаратах великі слинні залози та місця відкриття їх протоків.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
---------------------------------------	------------------------

	<p> Язык Тіло языка Корінь языка Спинка языка Передня частина Задня частина Серединна борозна языка Межова борозна языка Сліпий отвір языка (Щито-язикова протока) Язиковий мигдалик Нижня поверхня языка Торочкувата складка Край языка Верхівка языка Вузечка языка Язикові сосочки Ниткоподібні сосочки Грибоподібні сосочки Жолобуваті сосочки Листоподібні сосочки Перегородка языка Ротові залози Великі слинні залози Привушна залоза Привушна протока Піднижньощелепна залоза Піднижньощелепна протока Під'язикова залоза Велика під'язикова протока Малі під'язикові протоки Малі слинні залози Губні залози Щічні залози Кутні залози Піднебінні залози Язикові залози </p>
--	---

Теоретичні питання до заняття:

1. Язык: частини, будова, м'язи языка
2. Особливості слизової оболонки языка, функції языка. Сосочки языка: описати і продемонструвати на препаратах.
3. Ембріологічна та анатомічна класифікації м'язів языка, їх морфо-функціональна характеристика; функції языка. Описати та продемонструвати на препаратах.

4. Ротові залози: класифікація. Малі слинні залози, їх топографія та морфо-функціональна характеристика.
5. Привушна залоза: топографія, будова: описати та продемонструвати на препаратах.
6. Під'язикова залоза: топографія, будова: описати та продемонструвати на препаратах.
7. Піднижньощелепна залоза: топографія, будова: описати та продемонструвати на препаратах.
8. Місця відкриття протоків великих слинних залоз.

Відповісти на наступні тестові завдання:

15.

У хворого різана рана обличчя в ділянці жувального м'яза. Протока якої залози може бути ушкоджена?

- A. Привушної
- B. Великої під'язикової
- C. Підщелепної
- D. Малих під'язикових

16.

Лікар-стоматолог під час лікування зубів вводить у просвіт між щокою і альвеолярним відростком верхньої щелепи ватяний тампон. Вивідний отвір протоки якої залози він закриває?

- A. Під'язикової.
- B. Паращитоподібної.
- C. Щитовидної.
- D. Підщелепної.
- E. Привушної.

17.

У хворого порушена больова і температурна чутливість язика. Які сосочки язика уражені?

- A. Конічні, жолобуваті.
- B. Ниткоподібні, конічні.
- C. Листоподібні, грибоподібні.
- D. Жолобуваті, ниткоподібні.
- E. Грибоподібні, ниткоподібні.

18.

У хворого пухлина кореня язика, яка уразила жолобуваті сосочки. Відчуття якого смаку буде відсутнім у хворого?

- A. Гірке.

- В. Температурне.
- С. Солоне.
- Д. Солодке.
- Е. Кисле.

19.

Хворому М. 48 років з діагнозом "змішана пухлина привушної залози" для визначення ступеня ушкодження була проведена контрастна рентгенографія. Як називається такий метод дослідження слинних залоз?

- А. Сканування.
- В. Спірографія.
- С. Сальпінгографія.
- Д. Сіалогія.
- Е. Сфігмографія.

20.

До стоматолога звернувся хворий зі скаргами на різкий біль і припухлість у ділянці щоки тільки під час прийому їжі. Яке захворювання є причиною цього?

- А. Конкремент у загальній протоці привушної залози.
- В. Периодонтит другого нижнього моляра.
- С. Глибокий карієс другого верхнього моляра.
- Д. Невралгія третьої гілки трійчастого нерва.
- Е. Перикоронарит третього нижнього моляра.

21.

У хворого запальний процес в області привушної слинної залози. Яким чином запальний процес може проникнути в крилоподібні-піднебінну ямку?

- А. Через крило-верхньощелепну щілину.
- В. Через верхню очноямкову щілину.
- С. Через нижню очноямкову щілину.
- Д. Через круглий отвір.
- Е. Через крилоподібний канал.

22.

При огляді хворого виявлено, що при висовуванні язика, його верхівка відхиляється в сторону. Функція якого м'яза язика при цьому порушена?

- А. Під'язикового

- В. Підборідно-язикового
- С. Верхнього поздовжнього
- Д. Нижньої поздовжнього
- Е. Шило-язикового

23.

При обстеженні пацієнта 15 років виявлено, що після перенесеної щелепно-лицевої травми він не може опустити нижню щелепу. Пошкодження якого м'язу може бути причиною вказаного порушення?

- А. Медіальний крилоподібний
- В. Підборідно-під'язиковий
- С. Жувальний
- Д. Скроневий
- Е. Латеральний крилоподібний

24.

При дослідженні хворого лікар визначив, що його язик не рухається вперед (не висувається з рота). Який м'яз пошкоджений?

- А. Під'язиково-язиковий.
- В. Підборідно-язиковий.
- С. Поздовжній м'яз язика.
- Д. Шило-під'язиковий.
- Е. Поперечний м'яз язика.

25.

До стоматолога звернулась жінка зі скаргою на втрату смаку на верхівці язика. Лікар виявив, що внаслідок безперервного паління сигарет загинули смакові рецептори, які лежать в *papillae*:

- А. *Vallatae*
- В. *Fungiformes*

C. Lentiformes

D. Foliatae

E. Filiformes

26.

Після травми обличчя у хворого гематома щічної ділянки. Відтік з якої слинної залози блоковано гематомою?

A. Піднижньощелепна

B. Губна

C. Щічна

D. Привушна

E. Під'язикова

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (сагітальний розпил голови, язик).

1.4 Зуби. Зубо-щелепна система. Поняття про жувально-мовний апарат.

Зміст теми: Верхньощелепна (верхня) зубна дуга. Нижньощелепна (нижня) зубна дуга. Зуби-антагоністи (головний та додатковий). Зуби-антимери. Загальна будова зубів. Клінічна та анатомічна коронка. Клінічний та анатомічний корінь. Поверхні коронки. На змикальній поверхні коронки визначити вістря (конуси, коніди), трикутний, поперечний, косий гребені, змикальна щілина, змикальна ямка. Постійні зуби: їх формула. Характеристика кожної групи зубів в цілому. Терміни прорізування постійних зубів. Тимчасові зуби: формула, особливості будови, терміни прорізування. Приналежність зуба до правої чи лівої половини зубної дуги (ознака кута коронки, ознака кривизни коронки, ознака відхилення кореня). Рентгенанатомія зубів. Прикуси (нормальний фізіологічний та патологічний; тимчасовий, змінний та постійний). Розвиток зубів в філогенезі. Розвиток зубів в онтогенезі. Аномалії та варіанти розвитку зубів.

Періодонт, фізіологічні мікрорухи зуба. Пародонт. Ясна: прикріплена частина, вільна частина. Зубо-щелепний сегмент.

Конкретні цілі:

- знати частини зуба, поверхні коронки, загальну будову зубів, пародонт, пародонт;
- знати характеристику постійних зубів: їх формулу, характеристику кожного виду зубів, терміни прорізування постійних зубів;
- знати характеристику тимчасових зубів: формулу, особливості будови, терміни прорізування;
- оволодіти вмінням читати рентгенограми зубів.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему зуба з пародонтом на поздовжньому розрізі;
- записати формулу постійних та тимчасових зубів;
- намалювати схеми варіантів нормального фізіологічного прикуса:
 - ортогнатія;
 - прогенія;
 - біпрогнатія;
 - ортогенія;
- намалювати типи патологічного прикуса:
 - мезіальний – патологічна прогенія;
 - дистальний – патологічна прогнатія;
 - відкритий;
 - закритий (глибокий);
 - перехресний (латеральний);
 - косий (дистопія);
 - знижувальний;
- на препаратах навчитися відрізняти зуби за формою, приналежністю до верхньої чи нижньої зубної дуги та визначати латералізацію зубів (приналежність до лівої чи правої половини зубної дуги).

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
---------------------------------------	------------------------

<p>Equator Talia</p>	<p>Зуби (грец. Odontos) Верхньощелепна зубна дуга Нижньощелепна зубна дуга Різець Ікло Малий кутній зуб Великий кутній зуб Третій великий кутній зуб; запізнілийзуб Коронка зуба Екватор Талія Вістря зуба Верхівка вістря Горбок зуба Пояс Крайовий гребінь Різальний край Іклова ямка Кутній горбок (Аномальний горбок) Поперечний гребінь Трикутний гребінь Косий гребінь Оклюзальна [змикальна] щілина Оклюзальна [змикальна] ямка Мезіальна [ближча] ямочка Дистальна [дальша] ямочка Щічне вістря Піднебінне вістря Язикове вістря Мезіощічне вістря Мезіопіднебінне вістря Мезіязикове вістря Дистальнощічне вістря Дистальнопіднебінне вістря Дистальноязикове вістря Дистальне вістря Анатомічна коронка Анатомічний екватор Клінічна коронка Клінічний екватор Анатомічний корінь Клінічний корінь Шийка зуба Корінь зуба Верхівка кореня зуба Отвір верхівки зуба Щічний корінь Піднебінний корінь Мезіальний корінь</p>
--------------------------	---

Трема	Дистальний корінь Мезіющичний корінь Мезіоязиковий корінь Оклюдальна [змикальна] поверхня Присінкова поверхня Губна поверхня Щічна поверхня Язикова поверхня Піднебінна поверхня Апроксимальна поверхня Мезіальна [ближча] поверхня Дистальна [дальша] поверхня Дотикове поле [рос. Контактная зона] Зубна порожнина; пульпова порожнина Коронкова порожнина Канал кореня зуба Пульпа зуба Коронкова пульпа Коренева пульпа Періодонт Зубна альвеола [комірка] Оклюдальна [змикальна] кривина Тимчасові зуби Постійні зуби (Діастема) (Трема)
-------	--

Теоретичні питання до заняття:

1. Верхньощелепна (верхня) зубна дуга. Нижньощелепна (нижня) зубна дуга. Зуби-антагоністи (головний та додатковий). Зуби-антимери.
2. Зуби: частини зуба, поверхні коронки зуба. Тканини зуба. Періодонт, пародонт, зубний орган. Прикуси: нормальний (фізіологічний) та патологічний; тимчасовий, змінний та постійний.
3. Поняття про клінічну та анатомічну коронку. Поняття про анатомічний та клінічний екватор. Поняття про клінічний та анатомічний корінь.
4. Приналежність зуба до правої чи лівої половини зубної дуги:
 - 1) Ознака кута коронки.
 - 2) Ознака кривизни коронки.
 - 3) Ознака відхилення кореня.
5. Постійні зуби: формула, характеристика різних форм зубів.
 - 1) Різці характеристика. Особливості будови. Терміни прорізування.
 - 2) Ікла характеристика. Особливості будови. Терміни прорізування.
 - 3) Малі кутні зуби. Особливості будови. Терміни прорізування.
 - 4) Великі кутні зуби. Особливості будови. Терміни прорізування.

5) На змикальній поверхні коронки визначити вістря (конуси, коніди), трикутний, поперечний, косий гребені, змикальна щілина, змикальна ямка.

6. Тимчасові зуби, формула, терміни прорізування зубів.

Відповіді на наступні тестові завдання:

27.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається незначне перекриття різцями верхньої щелепи однойменних антагоністів нижньої. Для якого прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Ортогнатія
- B. Прогенія
- C. Біпрогнатія
- D. Прямий прикус
- E. Закритий прикус

28.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається незначне перекриття різцями нижньої щелепи однойменних антагоністів верхньої. Якому прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Біпрогнатія
- B. Ортогнатія
- C. Прогенія
- D. Закритий прикус
- E. Прямий прикус

29.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається стикання ріжучих країв верхніх і нижніх різців. Якому прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Прямий прикус
- B. Ортогнатія
- C. Біпрогнатія
- D. Закритий прикус
- E. Прогенія

30.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається нахил уперед верхніх і нижніх зубів, з перекриттям нижніх зубів верхніми. Якому прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Прямий прикус
- B. Ортогнатія
- C. Біпрогнатія

- D. Закритий прикус
- E. Прогенія

31.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається повне перекриття нижніх різців верхніми (верхні різці закривають нижні). Якому прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Відкритий прикус
- B. Прямий прикус
- C. Закритий прикус
- D. Прогенія
- E. Ортогнатія

32.

При огляді ротової порожнини у пацієнта спостерігається правильне змикання передніх зубів, а щічні жувальні горбки нижніх кутніх зубів розміщені не всередину, а зовні від верхніх. Якому прикусу характерно дане розміщення зубів?

- A. Перехресний прикус
- B. Прямий прикус
- C. Відкритий прикус
- D. Прогенія
- E. Закритий прикус

33.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований медіальний горбок на ріжучому краї правого першого верхнього моляра. Цей горбок називається:

- A. Мезоконус
- B. Метаконус
- C. Параконус.
- D. Гіпоконус
- E. Протоконус

34.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований язиково-дистальний горбок жувальної поверхні лівого першого верхнього моляра. Цей горбок називається:

- A. Гіпоконус
- B. Метаконус.
- C. Параконус.
- D. Мезоконус.
- E. Протоконус

35.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на наявність каріозної плями в ділянці язиково-дистальної борозни на жувальній поверхні правого першого верхнього моляра. Ця борозна відокремлює:

- A. Гіпоконус.
- B. Параконус.
- C. Метаконус
- D. Мезоконус.
- E. Протоконус.

36.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на наявність тригона на жувальній поверхні першого верхнього лівого моляра. Тригон є злиттям:

- A. Пара-, мета- і гіпоконуса.
- B. Гіпо-, пара- і метаконуса.
- C. Прото-, пара- і гіпоконуса.
- D. Мезо-, пара- і гіпоконуса
- E. Пара-, мезо- і протоконуса.

37.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований горбок Карабеллі. Наявність такого горбка є характерним для:

- A. Другого моляра.
- B. Першого моляра.
- C. Першого премоляра.
- D. Латерального різця.
- E. Ікла.

38.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований щічно-медіальний горбок жувальної поверхні лівого першого нижнього моляра. Цей горбок називається:

- A. Протоконид
- B. Метаконид
- C. Мезоконид
- D. Энтоконид
- E. Гіпоконид

39.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований щічно-дистальний горбок жувальної поверхні лівого першого нижнього моляра. Цей горбок називається:

- A. Гіпоконид

- В. Метаконид
- С. Мезоконид
- Д. Энтоконид
- А. . Протоконид

40.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований язично-дистальний горбок жувальної поверхні лівого першого нижнього моляра. Цей горбок називається:

- А. Мезоконид
- В. Метаконид
- С. Энтоконид
- Д. Гіпоконид
- Е. Протоконид

41.

Оглядаючи ротову порожнину у хворого, стоматолог звернув увагу на зруйнований язково-медіальний горбок жувальної поверхні лівого першого нижнього моляра. Цей горбок називається:

- А. Метаконид
- В. Гіпоконид
- С. Мезоконид
- Д. Ентоконид
- Е. Протоконид

42.

Рентгенологічне дослідження показало наявність гною у верхньощелепній пазусі. Стоматолог зробив висновок про наявність гнійного запального процесу в корені:

- А. Верхнього ікла
- В. Першого верхнього моляра
- С. Латерального верхнього різця
- Д. Медіального верхнього різця
- Е. Латерального верхнього різця

43.

Мати 7-літньої дитини звернулася до логопеда зі скаргами на порушення мови у дитини. Була призначена консультація стоматолога-ортопеда, на якій виявлено, що при змиканні зубів між верхніми й нижніми різцями утворюється значна щілина. Який був поставлений діагноз?

- А. Перехресний прикус
- В. Ортогнатія
- С. Біпрогнатія
- Д. Закритий прикус

Е. Відкритий прикус

44.

При огляді хворого виявлена підвищена амплітуда мікрорухів зубів у лунках і біль при жуванні. Які можуть бути причини розладів, що з'явилися?

- А. Дегенерація шарпеєвських волокон (зв'язки)
- В. Збільшення обсягу лунки
- С. Уроджена аномалія розвитку зубів
- Д. Зміна прикусу
- Е. Порушення спільної функції жувальних м'язів.

45.

При змінному прикусі в щелепі рентгенологічно виявлена закладка молочного зуба без виходу його на поверхню. Як називається явище затримки росту зуба?

- А. Вбиття
- В. Діастема
- С. Гіподентія
- Д. Ретенція
- Е. Адентія

46.

Хворий скаржиться на болі при натисненні на верхні ікла, що передаються у вертикальному напрямку на спинку носа. При обстеженні виявлена тріщина кісток спинки носа. Про порушення якого контрфорса може йти мова?

- А. Лобово-носового
- В. Альвеолярно-виличного
- С. Крило-піднебінного
- Д. Піднебінного
- Е. Висхідного нижньої щелепи

47.

При огляді порожнини рота стоматолог виявив каріозну порожнину на поверхні коронки другого малого кутнього зуба, звернену до першого моляра. Назвіть уражену поверхню коронки.

- А. Facies distalis.
- В. Facies vestibularis.
- С. Facies lingualis.
- Д. Facies mesialis.
- Е. Facies occlusalis.

48.

У хворого видалено зуб, у якого язична поверхня менше щічної, жувальна поверхня у формі овалу, глибока поперечна борозна розділяє щічний і язичний горбки, корінь сильно здавлений у мезо-дистальному напрямку з поздовжніми

борознами на апроксимальних поверхнях і роздвоєний. Визначите, який зуб вилучений.

- A. Перший нижній премоляр.
- B. Перший верхній премоляр.
- C. Верхнє ікло.
- d. Нижнє ікло.
- E. Другий верхній премоляр.

49.

Стоматолог при огляді порожнини рота дитини виявив коротку вуздечку верхньої губи. На які зуби негативно вплине ця аномалія розвитку?

- A. Медіальні верхні різці.
- B. Верхні ікла.
- C. Медіальні нижні різці.
- D. Латеральні верхні різці.
- E. Латеральні нижні різці.

50.

Мати звернулася по допомогу до педіатра. Хвора дівчинка 8 місяців, з високою температурою, плаче, тягне іграшки в рот. Який зуб прорізується в цьому віці?

- A. Нижнє ікло.
- B. Бічний нижній різець.
- C. Серединний нижній різець.
- D. Малий кутній зуб.
- E. Нижній кутній зуб.

51.

Мати звернулася по допомогу до педіатра. Хворий хлопчик 12 місяців, з високою температурою, плаче, тягне іграшки в рот. Який зуб прорізується в цьому віці?

- A. Нижній перший великий кутній зуб.
- B. Серединний нижній різець.
- C. Малий кутній зуб.
- D. Нижнє ікло.
- E. Нижній другий великий кутній зуб.

52.

Мати звернулася по допомогу до педіатра. Хвора дівчинка 14 місяців, з високою температурою, плаче, тягне іграшки в рот. Який зуб прорізується в цьому віці?

- A. Нижній другий великий кутній зуб.
- B. Ікло.
- C. Серединний нижній різець.
- D. Малий кутній зуб.

Е. Перший верхній великий кутній зуб.

53.

Мати звернулася по допомогу до педіатра. Хвора дівчинка 16 місяців, з високою температурою, плаче, тягне іграшки в рот. Який зуб прорізується в цьому віці?

- А. Малий кутній зуб.
- В. Нижній другий великий кутній зуб.
- С. Серединний нижній різець.
- Д. Верхнє ікло.
- Е. Нижнє ікло.

54.

Мати звернулася по допомогу до педіатра. Хвора дівчинка 19 місяців, з високою температурою, плаче, тягне іграшки в рот. Який зуб прорізується в цьому віці?

- А. Нижнє ікло.
- В. Малий кутній зуб.
- С. Серединний нижній різець.
- Д. Верхнє ікло.
- Е. Нижній другий великий кутній зуб.

55.

При огляді порожнини рота дитини 7 років стоматолог визначив, що за другим молочним великим кутнім зубом виріс зуб. Визначите цей зуб?

- А. Перший постійний великий кутній зуб.
- В. Перший постійний малий кутній зуб.
- С. Другий постійний великий кутній зуб.
- Д. Третій постійний великий кутній зуб.
- Е. Другий постійний малий кутній зуб.

56.

Дитині 10 років видалили перший молочний великий кутній зуб. Який постійний зуб виросте на його місці?

- А. Третій великий кутній зуб.
- В. Перший малий кутній зуб.
- С. Другий малий кутній зуб.
- Д. Перший великий кутній зуб.
- Е. Другий великий кутній зуб.

57.

Дитині 13 років видалили другий молочний великий кутній зуб. Який постійний зуб виросте на його місці?

- А. Другий малий кутній зуб.

- В. Перший малий кутній зуб.
- С. Перший великий кутній зуб.
- Д. Другий великий кутній зуб.
- Е. Третій великий кутній зуб.

58.

При огляді порожнини рота дитини педіатр знайшла 8 різців. Розвиток дитини відповідає віковій нормі. Визначте вік дитини.

- А. 6-7 місяців.
- В. 12-15 місяців.
- С. 10-12 місяців.
- Д. 7-8 місяців.
- Е. 16-20 місяців.

59.

При огляді ротової порожнини дитини стоматолог визначив появу перших постійних нижніх кутніх зубів. Скільки років дитині?

- А. 6-7
- В. 12-13
- С. 4-5
- Д. 8-9
- Е. 10-11

60.

При огляді порожнини рота дитини педіатр виявила наявність нижніх медіальних різців. Дитина розвивається нормально. Визначте вік дитини.

- А. 10-12 мес.
- В. 8-9 мес.
- С. 6-7 мес.
- Д. 13-14 мес
- Е. 15-16 мес

61.

При огляді порожнини рота дитини педіатр виявила ікла, що прорізулися. Дитина розвивається нормально. Визначте її вік.

- А. 14-20 мес.
- В. 8-10 мес.
- С. 10-12 мес.
- Д. 6-8 мес.
- Е. 12-14 мес.

62.

У дитини 6 років почалася зміна молочних зубів на постійні. Укажіть, які постійні зуби звичайно прорізуються першими?

- А. Нижні перші моляри.

- В. Верхні перші премоляри.
- С. Нижні перші премоляри.
- Д. Верхні медіальні різці.
- Е. Нижні ікла.

63.

При огляді немовляти педіатр виявив наявність у ротовій порожнині нижніх центральних різців. У якому віці вони прорізуються в нормі?

- А. До народження.
- В. В 10-12 місяців.
- С. В 6-8 місяців.
- Д. Протягом першого місяця життя.
- Е. До 2 -х років.

64.

Батьки звернулися до стоматолога із приводу затримки зміни зубів у дитини 9 років, у якої в ротовій порожнині є лише молочні зуби. З якого віку починається прорізування постійних зубів?

- А. З 8 років.
- В. З 16 років.
- С. З 2-х років.
- Д. З 5-6 років.
- Е. З 10-12 років.

65.

Хворий 30 років із запаленням пульпи зуба звернувся до лікаря зі скаргами на головні болі і слизисті виділення з носа. Після огляду йому встановили діагноз - пульпіт, ускладнений синуситом. У яку з параназальних пазух потрапила інфекція від кореня зуба?

- А. Верхньощелепну.
- В. Лобову.
- С. Клиноподібну.
- Д. Решітчасту.
- Е. Соскоподібну.

66.

Під час проведення туберальної анестезії при відсутності великих кутніх зубів орієнтуються по вилично-альвеолярному гребені. Якому зубу відповідає цей гребінь?

- А. Першому моляру
- В. Другому моляру
- С. Третьому моляру.
- Д. Першому премоляру.
- Е. Другому премоляру.

67.

До стоматолога звернувся хворий із запаленням комірки другого верхнього кутнього зуба. Яка частина зуба буде уражена в першу чергу?

- A. Коронка.
- B. Корінь.
- C. Шийка.
- D. Порожнина зуба.
- E. Канал кореня зуба.

68.

У стоматологічну поліклініку звернувся хворий із запаленням альвеолярного відростка верхньої щелепи (остеомієліт). Яка тканина зубного органа може постраждати при цьому захворюванні в першу чергу?

- A. Періодонт.
- B. Емаль.
- C. Пульпа.
- D. Дентин.
- E. Цемент.

69.

У хворого після екстракції 7 верхнього зуба в лунці з'явилися пухирці повітря. Стінка який біляносової пазухи ушкоджена?

- A. Лобової.
- B. Задні комірки решітчастої пазухи.
- C. Клиноподібної.
- D. Гайморової.
- E. Середні комірки решітчастої пазухи.

70.

При огляді у пацієнта виявлено розташування верхніх різців у два ряди. Яка вроджена аномалія має місце?

- A. Роумінг.
- B. Діастема.
- C. Оклюзія.
- D. Адентія.
- E. Краудинг.

71.

Стоматолог при огляді порожнини рота хворого виявив запалення тканин, які оточують зуб. Які тканини ушкоджені?

- A. Gingiva.
- B. Pulpa dentis.
- C. Paradontium.

- D. Dentinum.
- E. Cementum.

72.

Стоматолог при видаленні зуба руйнує зв'язку між цементом кореня і зубною альвеолою. Назвіть цю структуру.

- A. Periodontium.
- B. Gingiva.
- C. Pulpa dentis.
- D. Dentinum.
- E. Cementum.

73.

Стоматолог оглядає вилучений зуб, що має масивну коронку у формі ромба, чотири горбки й три корені (2 щічних і 1 язиковий). Визначте, який це зуб.

- A. Верхній 1-й великий кутній зуб.
- B. Верхній 3-й великий кутній зуб.
- C. Нижній 1-й великий кутній зуб.
- D. Верхній 2-й великий кутній зуб.
- E. Нижній 2-й великий кутній зуб.

74.

Лікар-стоматолог знайшов неглибоку порожнину з ураженням емалі між двома верхніми центральними різцями. Діагноз: карієс. Яку поверхню коронки зуба лікар пломбує?

- A. Facies lingualis.
- B. Facies labialis.
- C. Facies contactus mesialis.
- D. Facies occlusialis.
- E. Facies contactus distalis.

75.

У хворого діагностовано коренева кістка, що проросла в носову порожнину. Який зуб, імовірно, уражений?

- A. Верхній центральний різець.
- B. Верхнє ікло.
- C. Верхній латеральний різець.
- D. Верхній перший премоляр.
- E. Верхній перший моляр.

76.

Хворий скаржиться на біль у ділянці щоки під оком, однобічний нежить із гнійними виділеннями. Діагностовано гострий одонтогенний гайморит. Ураження яких зубів могло викликати таке ускладнення?

- A. Верхнього ікла.
- B. Верхнього латерального різця.
- C. Других верхніх молярів.
- D. Першого верхнього премоляра.
- E. Верхнього 8-го зуба.

77.

При огляді пацієнта була виявлена рухливість зубів, гіперемія ясенного краю, цианоз і набряк міжзубних сосочків. Лікар діагностував пародонтит (запалення пародонту). У яких тканинах розвився патологічний процес?

- A. Корінь зуба, періодонт, зубна комірка.
- B. Корінь зуба, кореневий цемент, періодонт.
- C. Кореневий цемент, періодонт, альвеолярний відросток, ясна.
- D. Періодонт, ясна, корінь зуба.
- E. Альвеолярний відросток, корінь зуба, ясна.

78.

При огляді порожнини рота пацієнта стоматолог виявив каріозну порожнину на поверхні першого верхнього моляра, що звернена до другого моляра. Яка поверхня зуба уражена?

- A. Жувальна.
- B. Язикова.
- C. Медіальна.
- D. Дистальна.
- E. Вестибулярна.

79.

При огляді порожнини рота пацієнта стоматолог виявив каріозну порожнину на поверхні другого моляра, що звернена до першого моляра. Визначте уражену поверхню коронки.

- A. *Facies mesialis*.
- B. *Facies occlusialis*.
- C. *Facies distalis*.
- D. *Facies lingualis*.
- E. *Facies vestibularis*.

80.

У хворого видалили зуб, у якого коронка овальної форми, на жувальній поверхні два горбки. Корінь сильно здавлений у медіо-дистальному напрямку, його верхівка роздвоєна. Визначте який зуб було видалено.

- A. Другий верхній премоляр.
- B. Перший нижній премоляр.
- C. Ікло.
- D. Перший верхній премоляр.

Е. Другий нижній премоляр.

81.

Хірург-стоматолог видалив нижній лівий другий моляр у пацієнта 27 років. Укажіть номер зуба по класифікації ВООЗ.

- A. 37.
- B. 26.
- C. 15.
- D. 72.
- E. 63.

82.

Пацієнтові 5 років, хірург-стоматолог видалив йому правий нижній бічний різець. Укажіть номер зуба по класифікації ВООЗ.

- A. 82.
- B. 52.
- C. 42.
- D. 24.
- E. 22.

83.

Мати 6-ти місячного дитини звернулася до педіатра зі скаргою на неспокійне поведження і плач її дитини. Лікар, оглянувши дитину, пояснив, що в нього почалося прорізування зубів. Укажіть, які молочні зуби, по класифікації ВООЗ, звичайно прорізуються першими?

- A. 72 і 82.
- B. 71 і 72.
- C. 31 і 41.
- D. 71 і 81.
- E. 12 і 13.

84.

Пацієнт 20 років звернувся до стоматолога зі скаргами на болі в ділянці задніх зубів верхньої щелепи. Після огляду лікар пояснив пацієнтові, що в нього прорізуються зуби "мудрості". Укажіть ці зуби по класифікації Всесвітньої Організації Охорони здоров'я (ВООЗ).

- A. 81 і 82.
- B. 18 і 28.
- C. 38 і 48.
- D. 28 і 38.
- E. 18 і 48.

85.

Під час профілактичного огляду стоматолог виявив, що у пацієнта 28 років вилучений верхній правий латеральний різець, а в антімері цього зуба є каріозна порожнина. Назвіть, який зуб має потребу в лікуванні?

- A. Верхній лівий латеральний різець.
- B. Нижній лівий латеральний різець.
- C. Нижній правий латеральний різець.
- D. Верхній правий латеральний різець.
- E. Верхній правий медіальний різець.

86.

Стоматолог виявив у пацієнта 36 років каріозні порожнини на передніх зубах, які не мають додаткових антагоністів. Назвіть, які це зуби.

- A. Нижні ікла.
- B. Верхні медіальні різці.
- C. Нижні медіальні різці.
- D. Верхні латеральні різці.
- E. Верхні ікла.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (верхня та нижня щелепа, зуби).

1.5 Зів. Глотка. Стравохід. Шлунок.

Зміст теми: Зів, його межі. Глотка, її топографія, частини, сполучення. Лімфоепітеліальне кільце глотки. Будова стінки глотки: слизова оболонка, глотково-основна фасція, м'язи глотки, зовнішня оболонка.

Стравохід: топографія, частини, будова стінки. Звуження стравоходу. Рентгенанатомія стравоходу.

Шлунок: топографія, частини шлунка. Будова стінки шлунка: особливості будови слизової оболонки (рельєф, залози), м'язової оболонки та серозної оболонки. Рентгенологічна характеристика слизової оболонки. Відношення шлунка до очеревини. Зв'язки шлунка. Варіанти форми шлунка: анатомічні (на трупі) та рентгенологічні (у живої людини). Форма шлунка в залежності від типів будови тіла. Вікові особливості топографії та будови шлунка.

Конкретні цілі:

- знати як утворюється зів, його межі;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису частин глотки, стравоходу та шлунку;
- знати частини глотки, її топографію, вміти продемонструвати на препараті;

- вивчити топографію лімфоепітеліального кільця глотки;
- знати частини стравоходу, їх топографію (голотопія, скелетотопія, синтопія): описати та вміти продемонструвати на препараті;
- знати будову стінки стравоходу, його анатомічні та фізіологічні звуження;
- знати варіанти форми шлунка: анатомічні (на трупі) та рентгенологічні (у живої людини);
- оволодіти вмінням читати рентгенограми стравоходу та шлунка.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему мигдаликів глотки;
- намалювати схему звужень стравоходу;
- намалювати схему частин шлунку.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
---------------------------------------	------------------------

	Зів Піднебінноязикова дужка Піднебінноглоткова дужка Піднебінний мигдалик Мигдаликова ямка Глотка Носова частина глотки Склепіння глотки Глотковий мигдалик Глотковий отвір слухової труби Трубний валок Ротова частина глотки Гортанна частина глотки Порожнина глотки Слизова оболонка глотки М'язи глотки Стравохід Шийна частина Грудна частина Черевна частина Слизова оболонка Шлунок Передня стінка шлунка Задня стінка шлунка Велика кривина шлунка Мала кривина шлунка Кардіальний отвір Кардіальна частина шлунка Дно шлунка Кардіальна вирізка Тіло шлунка Воротарна частина шлунка Воротарна печера Воротарний канал Воротарний м'яз-замикач Воротарний отвір Слизова оболонка шлунка Шлункові складки Шлункові поля
--	--

Теоретичні питання до заняття:

1. Первина кишка: розвиток, частини. Похідні головної(глоткової) кишки.
2. Зів: межі, сполучення, описати і продемонструвати на препараті.
3. Глотка: топографія, частини, їх сполучення, лімфоепітеліальне кільце глотки. Описати та продемонструвати на препараті.
4. Глотка: будова слизової, м'язової та зовнішньої оболонок.
5. Первинна кишка: тулубова кишка, її частини та похідні. Вади розвитку органів травного каналу.

6. Розвиток травного каналу в ембріогенезі; джерела утворення слизової, м'язової і зовнішньої оболонок.
7. Стравохід: частини, їх топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія): описати та продемонструвати на препараті.
8. Стравохід: будова стінки;
9. Анатомічні та фізіологічні звуження стравоходу.
10. Рентгенанатомія стравоходу.
11. Ділянки передньої черевної стінки: описати та продемонструвати на препараті.
12. Шлунок: топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія), частини: описати та продемонструвати на препараті.
13. Шлунок: будова стінки: описати та продемонструвати на препараті будову слизової оболонки.
14. Шлунок: описати будову м'язової і серозної оболонок.
15. Рентгенанатомія шлунка.

Відповіді на наступні тестові завдання:

87.

До лікаря звернулася хвора зі скаргами на болі в горлі при ковтанні. При об'єктивному обстеженні в неї виявлено припухлість і почервоніння лімфоїдної тканини ліворуч від кореня язика. Патологію якого лімфоїдного утворення виявив лікар?

- A. Tonsilla palatina.
- B. Nodus lymphaticus.
- C. Tonsilla lingualis.
- D. Tonsilla pharyngea.
- E. Tonsilla tubaria.

88.

У дитини 7 років відсутнє носове дихання. При обстеженні виявлено "готичне" піднебіння, синці під очима. Дитина дихає лише через рот. Збільшення якого мигдалика призводить до такого стану?

- A. Глоткового мигдалика.
- B. Язикового мигдалика.
- C. Піднебінного мигдалика.
- D. Трубного мигдалика.
- E. Пейєрових бляшок.

89.

Хлопчик 3 років шпиталений із запаленням середнього вуха, що почалося після перенесеного назо-фарінгита. Крізь яке утворення інфекція могла потрапити із глотки в барабанну порожнину?

- A. Зовнішній слуховий прохід.

- В. Слухову трубу.
- С. Внутрішній слуховий прохід.
- Д. Соскоподібну печеру.
- Е. Внутрішнє вухо.

90.

Дитина помилково випила розчин оцтової кислоти. Яка з оболонок стравоходу постраждає?

- А. Адвентиціальна.
- В. М'язова.
- С. Серозна.
- Д. Слизова.

91.

У дитини 8-и років на рівні 10 грудного хребця рентгеноскопічно виявлений сторонній предмет стравоходу. У ділянці якого стравохідного звуження зупинився сторонній предмет?

- А. Діафрагмальне звуження.
- В. Абдомінальне звуження.
- С. Глоткове звуження.
- Д. Бронхіальне звуження.
- Е. Аортальне звуження.

92.

Хворий 65 років госпіталізовано з підозрою на пухлину верхнього відділу стравоходу. Під час рентгенологічного обстеження виявлено пухлинний процес на границі глотки і стравоходу. На рівні яких шийних хребців розташована пухлина?

- А. 2.
- В. 4.
- С. 5.
- Д. 3.
- Е. 6.

93.

Лікар-рентгенолог при обстеженні шлунка в нормі обов'язково повинен побачити під лівим куполом діафрагми:

- А. Газовий міхур шлунка.
- В. Воротарну частину шлунка.
- С. Велику кривизну шлунка.
- Д. Малу кривизну шлунка.
- Е. Цибулину дванадцятипалої кишки.

94.

Під час рентгенологічного дослідження шлунка у вертикальному положенні лікар описує присутність повітря. У якій частині шлунка він перебуває?

- A. Дні
- B. Тілі
- C. Пілоричній.
- D. Кардіальній
- E. В ділянці малої кривизни

95.

При ендоскопічному обстеженні шлунка діагностовано виразку в ділянці шлункової доріжки. Де локалізоване зазначене патологічне утворення?

- A. На великій кривизні.
- B. У кардіальній частини.
- C. На малій кривизні.
- D. У дні шлунка.
- E. У пілоричній частини.

96.

У хворого виразкова хвороба шлунка ускладнилася перфорацією, у результаті чого шлунковий вміст потрапив в чепцеву сумку. Яка з її стінок сформована задньою стінкою шлунка?

- A. Передня.
- B. Нижня.
- C. Задня.
- D. Верхня.
- E. Ліва.

97.

У хворого при обстеженні виявлена пухлина, що перебуває біля входу стравоходу в шлунок. Яка частина шлунка уражена?

- A. Fundus.
- B. Corpus ventriculi.
- C. Pars cardiaca.
- D. Pars pylorica.
- E. Fornix.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (труп з відпрепарованими органами грудної та черевної порожнини).

1.6 Тонка кишка. Товста кишка

Зміст теми: Тонка кишка, її частини. Дванадцятипала кишка: частини, топографія, варіанти її форми і положення. Рентгенанатомія дванадцятипалої кишки. Топографія брижової частини тонкої кишки: порожньої і клубової. Будова слизової оболонки: кишкові ворсинки, залози, складки, лімфатичні (лімфоїдні) вузлики. Особливості будови слизової оболонки тонкої кишки в її різних відділах. Будова м'язової оболонки. Відношення до очеревини кожного відділу тонкої кишки. Вікові особливості будови тонкої кишки.

Товста кишка: частини. Будова стінки товстої кишки: слизова оболонка (залози, складки, лімфоїдні вузлики, м'язова оболонка, серозна оболонка. Відношення до очеревини кожного відділу товстої кишки. Сліпа кишка і червоподібний відросток: топографія, особливості будови. Варіанти положення червоподібного відростка та його проекція на передню черевну стінку. Ободова кишка: частини, згини, їх топографія, особливості будови слизової оболонки та м'язової оболонки. Відношення до очеревини. Пряма кишка: частини, згини, топографія. Особливості топографії прямої кишки в залежності від статі. Особливості будови слизової оболонки та м'язової оболонки. Відношення до очеревини. Відхідниковий канал: топографія, особливості будови слизової та м'язової оболонок. М'язи-замикачі відхідника.

Макроскопічні відміни будови тонкої та товстої кишки.

Вікові особливості будови товстої кишки.

Рентгенанатомія товстої кишки. Форма і положення відділів товстої кишки у живої людини.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису частин кишківника;
- знати топографію окремих частин тонкої та товстої кишки, вміти показати на препаратах;
- знати особливості будови оболонок різних відділів кишківника та їх відношення до очеревини;
- вміти розрізняти по зовнішній будові різні частини тонкої та товстої кишки;
- знати особливості топографії червоподібного відростку. Варіанти положення червоподібного відростка та його проекція на передню черевну стінку.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- зробити таблицю: відмінності тонкої та товстої кишок;
- навчитись розрізняти на вологих препаратах окремі відділи тонкої та товстої кишки.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
	<p>Тонка кишка Серозна оболонка тонкої кишки Слизова оболонка тонкої кишки Колові складки тонкої кишки Дванадцятипала кишка Верхня частина дванадцятипалої кишки Низхідна частина дванадцятипалої кишки Великий сосочок дванадцятипалої кишки Малий сосочок дванадцятипалої кишки Горизонтальна частина дванадцятипалої кишки Висхідна частина дванадцятипалої кишки Дванадцятипало-порожньокишковий згин Порожня кишка Клубова кишка Товста кишка Слизова оболонка товстої кишки Півмісяцеві складки ободової кишки Випини ободової кишки Стрічки ободової кишки Серозна оболонка товстої кишки Чепцеві привіски ободової кишки Сліпа кишка Клубовий отвір Червоподібний відросток Ободова кишка Висхідна ободова кишка Правий згин ободової кишки Поперечна ободова кишка Лівий згин ободової кишки Низхідна ободова кишка Сигмоподібна ободова кишка Пряма кишка Крижовий згин Ампула прямої кишки Відхідниковий канал Відхідникові стовпи Відхідникові пазухи Відхідник Зовнішній м'яз-стискувач відхідника Внутрішній м'яз-стискувач відхідника</p>

Теоретичні питання до заняття:

1. Тонка кишка: відділи, їх топографія, відношення до очеревини.
2. Дванадцятипала кишка: частини, їх топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія): описати та продемонструвати на препараті.

3. Тонка кишка: будова стінки; відношення до очеревини: описати та продемонструвати на препаратах. Рентгенанатомія тонкої кишки.
4. Тонка кишка: будова слизової оболонки тонкої кишки.
5. Дванадцятипала кишка: особливості будови слизової оболонки.
6. Порожня та клубова кишка, їх топографія (голотопія, синтопія): описати та продемонструвати на препаратах.
7. Особливості будову та топографія лімфоїдної тканини тонкої та товстої кишок.
8. Товста кишка: відділи, їх топографія (голотопія, синтопія): описати та продемонструвати на препаратах.
9. Товста кишка: будова стінки(особливості будови слизової, м'язової та серозної оболонок), відношення до очеревини: описати і продемонструвати на препаратах. Рентгенанатомія товстої кишки.
10. Сліпа кишка: топографія (голотопія, синтопія), особливості будови: описати та продемонструвати на препаратах.
11. Частини та згини ободової кишки, їх топографія (голотопія, синтопія), відношення до очеревини: описати та продемонструвати на препаратах.
12. Особливості будови стінки ободової кишки. Рельєф її слизової оболонки.
13. Пряма кишка: частини, згини, відношення до очеревини, топографія у чоловіків і у жінок: описати та продемонструвати на препаратах.

Відповіді на наступні тестові завдання:

98.

При обстеженні хворого виявлена пухлина дистального відділу тонкої кишки. Визначите локалізацію пухлини.

- A. Peum.
- B. Jejunum.
- C. Caecum
- D. Colon sigmoideum.
- E. Duodenum.

99.

Хворий скаржиться на болі в пупковій ділянці. При пальпації живіт м'який, визначаються рухливі болючі петлі кишки. Відділи якої кишки пальпував лікар?

- A. Дванадцятипалої
- B. Порожньої
- C. Поперечно-ободової
- D. Клубової
- E. Прямої

100.

При оперативному втручанні на черевній порожнині хірургові необхідно виділити початок кореня брижі тонкої кишки. Де в нормі розташоване це місце?

- A. Ліворуч у ділянці дванадцятипало-єюнального вигину.
- B. У ділянці правого вигину ободової кишки.
- C. У ділянці лівого вигину ободової кишки.
- D. У ділянці сигмоподібної ободової кишки.
- E. У правому брижовому синусі.

101.

При ендоскопічному обстеженні дванадцятипалої кишки діагностована пухлина великого сосочка. Укажіть локалізацію цього патологічного утворення.

- A. У її верхній частині.
- B. У її горизонтальній частині.
- C. У її нисхідній частині.
- D. У її висхідній частині.
- E. У її верхньому вигині.

102.

Дитині 6 років хірург поставив діагноз дивертикулу Меккеля. У якому відділі шлунково-кишкового тракту необхідно розшукувати його під час оперативного втручання?

- A. У ділянці клубової кишки.
- B. У ділянці дванадцятипалої кишки.
- C. У ділянці порожньої кишки.
- D. У ділянці ободової кишки.
- E. У ділянці сигмоподібної ободової кишки.

103.

У хворої виявлена пухлина початкового відділу товстої кишки. Визначите локалізацію пухлини.

- A. Colon sigmoideum.
- B. Colon descendens.
- C. Colon ascendens.
- D. Caecum.
- E. Rectum.

104.

Хворому діагностували пухлина відхідникового каналу прямої кишки. Як розміщений даний відділ прямої кишки щодо очеревини.

- A. Екстраперитонеально.
- B. Інтраперитонеально.
- C. Мезоперитонеально.
- D. Екстра- і частково мезоперитонеально.

Е. Інтра й частково мезоперитонеально.

105.

Хвора звернулася зі скаргами на болі в правій латеральній області живота. При пальпації визначається щільне, нерухливе, пухлиноподібне утворення. В області якого відділу травної трубки можлива наявність пухлини?

- A. Colon descendens.
- B. Colon ascendens.
- C. Colon transversum.
- D. Colon sigmoideum.
- E. Caecum.

106.

Чоловік 45 років звернувся до хірурга зі скаргами на біль унизу живота праворуч. При глибокій пальпації лікар виявив болючість у правій паховій області. У якому відділі кишківника можливий патологічний процес?

- A. Сліпа кишка
- B. Поперечна ободова
- C. Низхідна ободова
- D. Сигмоподібна ободова
- E. Пряма.

107.

У пологовому будинку неонатолог на протязі першого періоду життя грудної дитини не спостерігає відходження меконію. Наявність якого недоліку розвитку можна припустити?

- A. Меккелев дивертикул.
- B. Макростома.
- C. Атрезія стравоходу.
- D. Атрезія ануса.
- E. Мікростома.

108.

Під час операції при ревізії органів черевної порожнини лікар оглядає кишку, що має м'язові стрічки, випинання, чепцеві відростки. Що з перерахованих відділів кишківника оглядає лікар?

- A. Colon transversum.
- B. Appendix vermiformis.
- C. Duodenum.
- D. Jejunum.
- E. Peum.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (труп).

1.7 Печінка. Підшлункова залоза. Жовчний міхур та загальна жовчна протока.

Зміст теми: Печінка. Топографія. Зовнішня будова: краї, поверхні та їх рельєф. Зв'язки печінки. Відношення до очеревини. Внутрішня будова печінки: частки, часточки. Відділи, сегменти, часточки. Судини печінки. Функції печінки.

Жовчні протоки печінки. Жовчний міхур: топографія, частини, будова стінки, функції. Спільна жовчна протока: утворення, топографія. Вікові особливості топографії та будови печінки.

Підшлункова залоза: частини, топографія, будова, функції. Протоки підшлункової залози. Підшлункові острівці. Печінково-підшлункова ампула.

Вікові особливості топографії та будови печінки та підшлункової залози.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису структур печінки та підшлункової залози;
- знати особливості топографії печінки;
- знати особливості зовнішньої будови печінки: краї, поверхні та їх рельєф, відношення до очеревини;
- знати зв'язки печінки, вміти показати на препаратах;
- знати особливості внутрішньої будови печінки: частки, сегменти, часточки, функції печінки;
- знати шляхи виділення жовчі;
- знати особливості будови та топографії підшлункової залози, особливості її функції як органа ендокринної системи.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему сегментів печінки;
- намалювати схему печінкової дольки;
- намалювати схему жовчних протоків;
- відпрепарувати структури, що знаходяться у воротах печінки.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
---------------------------------------	------------------------

	Печінка Права частка печінки Квадратна частка печінки Хвостата частка печінки Ліва частка печінки Діафрагмова поверхня Нижній край Нутрощева поверхня Ямка жовчного міхура Ворота печінки Борозна порожнистої вени Щілина венозної зв'язки Кругла зв'язка печінки Щілина круглої зв'язки печінки Права печінкова протока Ліва печінкова протока Загальна печінкова протока Жовчний міхур Дно жовчного міхура Тіло жовчного міхура Шийка жовчного міхура Міхурові протока Спільна жовчна протока Підшлункова залоза Головка підшлункової залози Тіло підшлункової залози Хвіст підшлункової залози Протока підшлункової залози Додаткова протока підшлункової залози Печінково-підшлункова ампула
--	---

Теоретичні питання до заняття:

1. Печінка: топографія.
2. Печінка: зовнішня будова.
3. Печінка: печінкова часточка.
4. Частини, відділи та сегменти печінки.
5. Зв'язки печінки.
6. Печінка: утворення та шляхи відтоку жовчі.
7. Загальна жовчна протока: утворення, топографія, будова, функції, описати та продемонструвати на препаратах.
8. Жовчний міхур: топографія, частини, будова стінки, функції: описати та продемонструвати на препаратах.
9. Розвиток підшлункової залози в ембріогенезі.
10. Підшлункова залоза: частини, їх топографія (скелетотопія, синтопія), відношення до очеревини: описати та продемонструвати на препаратах.

11. Екзокринні та ендокринні частини підшлункової залози, шляхи виведення секрету.

Відповіді на наступні тестові завдання:

109.

У хворого на жовчо-кам'яну хворобу розвилася механічна жовтяниця. При обстеженні встановлено, що камінь перебуває в загальній жовчній протоці. Які жовчовивідні протоки утворять обтуровану протоку?

- A. Ductus hepaticus communis et ductus cysticus.
- B. Ductus hepaticus dexter et sinister.
- C. Ductus hepaticus dexter et ductus cysticus.
- D. Ductus hepaticus sinister et ductus cysticus.
- E. Ductus hepaticus communis et ductus choledochus.

110.

У хворої з пухлиною підшлункової залози розвилася механічна жовтяниця внаслідок здавлення жовчовивідних шляхів. Яка протока піддалася здавленню?

- A. Ductus choledochus.
- B. Ductus cysticus.
- C. Ductus hepaticus communis.
- D. Ductus hepaticus dexter.
- E. Ductus hepaticus sinister.

111.

Пацієнт 46 років скаржиться на біль у правому підребер'ї. При обстеженні виявлено, що верхня межа печінки розташована на рівні 4 ребра по правій середньоключичній лінії. Де в нормі розташована найвища точка верхньої границі печінки?

- A. VI ребро.
- B. V міжребер'я.
- C. IV ребро.
- D. V ребро.
- E. VI міжребер'я.

112.

Хвора 43 років скаржиться на біль у правому підребер'ї, пов'язану із прийомом їжі. При пальпації виявлена болючість біля перетинання зовнішнього краю правого прямого м'яза живота з реберною дугою. Захворювання якого органа можна припустити?

- A. Підшлункової залози.
- B. Селезінки.
- C. Жовчного міхура.
- D. Шлунка.

Е. Правої бруньки.

113.

У хворой з пухлиною підшлункової залози розвинулася механічна жовтяниця внаслідок стискання жовчовивідної протоки. Яка це може бути протока?

- A. Ductus choledochus
- B. Ductus cysticus
- C. Ductus hepaticus communis
- D. Ductus hepaticus dexter
- E. Ductus hepaticus sinister

114.

Захворювання печінки та жовчного міхура може симулювати апендицит при наступному положенні червоподібного відростка:

- A. Висхідне.
- B. Низхідне.
- C. Медіальне.
- D. Латеральное.
- E. Ретроцекальное.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (труп, вологі препарати).

1.8 Очеревина.

Зміст теми: Очеревина. Черевна порожнина, її вміст. Очеревинна порожнина, її вміст. Пристінкова очеревина, нутрощева очеревина: їх характеристика. Варіанти відношення внутрішніх органів до очеревини. Похідні очеревини: брижі, чепці, зв'язки, їх будова та функції. Похідні очеревинної порожнини: сумки (печінкова, передшлункова, чепцева – їх стінки, сполучення), пазухи, канали, закрутки, ямки, заглибини. Топографія очеревини в порожнині малого

таза: статеві особливості. Топографія пристінкової очеревини на передній, задній стінках черевної порожнини.

Конкретні цілі:

- знати стінки черевної порожнини, її вміст;
- знати, як утворюється очеревинна порожнина, її вміст;
- вивчити варіанти відношення внутрішніх органів до очеревини;
- знати як утворюються похідні очеревини: брижі, чепці, зв'язки, їх будову та функції;
- вивчити топографію очеревини в порожнині малого таза: статеві особливості;
- вивчити топографію пристінкової очеревини на передній, задній стінках черевної порожнини.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему сагітального розпилу черевної порожнини та хід очеревини у чоловіків та жінок;
- намалювати схему утворів пристінкової очеревини на задній та передній стінці черевної порожнини.

Перелік основних анатомічних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинська назва (написати самостійно)	Український еквівалент
---------------------------------------	------------------------

	<p>Черевна порожнина Очеревина Брижа тонкої кишки Корінь брижі Брижа поперечної ободової кишки Брижа червоподібного відростка Брижа сигмоподібної ободової кишки Великий чепець Малий чепець Зв'язки печінки Вінцева зв'язка Серпоподібна зв'язка Права трикутна зв'язка Ліва трикутна зв'язка Чепцева сумка Чепцевий отвір Печінкова сумка Передшлункова сумка Права брижова пазуха Ліва брижова пазуха Лівий бічний канал Правий бічний канал Верхній клубово-сліпокишковий заcuток Нижній клубово-сліпокишковий заcuток Прямокишково-маткова заглибина Міхурово-маткова заглибина Прямокишково-міхурова заглибина Серединна пупкова складка Присередня пупкова складка Присередня пахвинна ямка Бічна пупкова складка Бічна пахвинна ямка</p>
--	---

Теоретичні питання до заняття:

1. Очеревина: визначення, загальна характеристика.; порожнина очеревини, її вміст.
2. Очеревина: загальна характеристика. Чепці, зв'язки, брижі, їх будова та утворення: описати і продемонструвати на препаратах.
3. Очеревинна порожнина: відділи (поверхи), їх межі: описати та продемонструвати на препаратах.
4. Верхній поверх очеревинної порожнини: печінкова сумка, її межі та сполучення: описати та продемонструвати на препаратах.
5. Верхній поверх очеревинної порожнини: передшлункова сумка, її межі та сполучення: описати та продемонструвати на препаратах.
6. Верхній поверх очеревинної порожнини: чепцева сумка, її межі та сполучення: описати та продемонструвати на препаратах.

7. Чепцевий отвір: його межі: описати та продемонструвати на препаратах.
8. Нижній поверх очеревинної порожнини: канали, синуси, закутки, складки, ямки: описати та продемонструвати на препаратах.
9. Хід очеревини в малому тазі у чоловіків та жінок; описати та продемонструвати на препаратах.

Відповіді на наступні тестові завдання:

115.

Хворого госпіталізовано з приводу внутрішньої кровотечі внаслідок падіння і надриву зв'язки, що фіксує печінку до діафрагми. Що це за зв'язка?

- A. Вінцева зв'язка.
- B. Трикутна зв'язка.
- C. Кругла зв'язка.
- D. Серпоподібна зв'язка.
- E. Печінково-шлункова зв'язка.

116.

У травматологічне відділення доставлений чоловік із закритою травмою живота праворуч і підозрою на розрив печінки. У якому з перерахованих утворень черевної порожнини варто очікувати скупчення крові?

- A. У прямокишково-міхуровому заглибленні
- B. У верхній іліоцекальній кишені
- C. У міжсигмовидному синусі
- D. У чепцевій сумці.
- E. У лівій біляободовій борозні

117.

При оперативному втручанні хірургові необхідно проникнути в чепцеву сумку. Як можна проникнути в цю ділянку черевної порожнини, не ушкодивши цілісність малого чепця?

- A. Через праву біляободову борозну
- B. Через чепцевий отвір
- C. Через ліву біляободову борозну
- D. Через правий брижовий синус
- E. Через лівий брижовий синус

118.

Хворого оперують із приводу травми печінки та крововилива в передшлункову сумку. Що її обмежує і попереджає проникненню крові в печінкову сумку?

- A. Серпоподібна зв'язка.
- B. Кругла зв'язка.
- C. Вінцева зв'язка.

Д. Права трикутня зв'язка.

Е. Ліва трикутня зв'язка.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати (вологі препарати, труп).

Тема 2. Дихальна система.

2.1 Ніс, носова порожнина і приносові пазухи. Носова частина глотки

Зміст теми: Зовнішній ніс: частини, будова. Носова порожнина: присінок, носові ходи, приносові пазухи. Функціональні частини носової порожнини. Носова частина глотки. Вікові особливості носової порожнини.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису носових хрящів;
- вміти демонструвати на черепі та вологих препаратах отвори та сполучання біляносових пазух;
- вміти демонструвати на вологих препаратах носові хрящі.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему сподучень носових ходів з біляносовими пазухами.
- знайти на черепі та вологому препараті отвори носових пазух;
- знайти на черепі кістки, що утворюють стінки носової порожнини.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
---	--------------------

	<p>Корінь носа Спинка носа Кінчик носа Крила носа Носова порожнина Ніздрі Хоани Носова перегородка Верхня носова раковина Середня носова раковина Нижня носова раковина Присінок носа Верхній носовий хід Середній носовий хід Нижній носовий хід Спільний носовий хід Приносові пазухи Верхньощелепна пазуха Клиноподібна пазуха Лобова пазуха Решітчасті комірки Слизова оболонка Нюхова частина Дихальна частина</p>
--	--

Теоретичні питання до заняття:

1. Які органи належать до дихальної системи?
2. Що належить до верхніх дихальних шляхів?
3. Розвиток органів дихальної системи в ембріогенезі.
4. Особливості будови стінки трубчастих органів дихальної системи.
5. Розвиток зовнішнього носа і носової порожнини в ембріогенезі.
Аномалії розвитку.
6. Ніс: частини, будова: описати і продемонструвати на препараті.
7. Носова порожнина: частини, їх будова та сполучення: описати і продемонструвати на препараті.
8. Носова порожнина: носові ходи, їх будова та сполучення: описати і продемонструвати на препараті.
9. Приносові пазухи: топографія, сполучення, функції, вікові особливості: описати і продемонструвати на препараті. Рентгенанатомія при носових пазух.
10. Носова порожнина: функціональні частини, їх будова і функції: описати і продемонструвати на препараті.

Відповіді на наступні тестові завдання:

119.

Хворого 45 років турбувала папілома в порожнині носа. Лікар установив, що вона розташована на утворенні, під яким відкривається нососльозовий канал. Це є:

- A. Нижня носова раковина.
- B. Середня носова раковина.
- C. Верхня носова раковина.
- D. Клино-решітчаста кішечка.
- E. Решітчасті комірці.

120.

Хронічний нежить ускладнився запаленням лобової пазухи. Через який носовий хід проникла інфекція в цю пазуху?

- A. Верхній
- B. Середній
- C. Нижній
- D. Загальний
- E. Носоглотковий

121.

Пацієнт звернувся в ЛОР відділення зі скаргою на гострий біль в області зовнішнього носа. При огляді лікар виявив механічне ушкодження і ділянку запалення присінка носа. Якою тканиною покритий присінок носа?

- A. Слизовою.
- B. Шкірою.
- C. Фасцією.
- D. Хрящем.
- E. Серозною оболонкою

122.

Хворий, 32 років, звернувся до лікаря зі скаргою на утруднення носового дихання, головні болі, частий нежить. Обстеживши хворого лікар визначив скривлення носової перегородки і запропонував операцію. Які частини має носова перегородка?

- A. Хрящову, перетинчасту, кісткову.
- B. Шкірну, хрящову перетинчасту.
- C. Шкірну, хрящову, кісткову.
- D. Слизову, шкірну, перетинчасту.
- E. Перетинчасту, слизову, кісткову.

123.

Хворий 18 років звернувся в поліклініку із травмою у ділянці присінка носа. При огляді: механічне ушкодження стінок присінка носа, яке не переходить на

власне порожнину носа. Що є границею між присінком і власною порожниною носа?

- A. Поріг носа.
- B. Валик носа.
- C. Перегородка носа.
- D. Хоани.
- E. Ніздрі.

124.

У хворого при рентгенологічному дослідженні із приводу гаймориту виявлена наявність гною в лівій верхньощелепній пазусі. Куди може відтікати гній із цієї пазухи?

- A. У лівий носоглотковий хід.
- B. У лівий середній носовий хід.
- C. У лівий загальний носовий хід.
- D. У лівий нижній носовий хід.
- E. У лівий верхній носовий хід.

125.

При обстеженні дитини виявлене розростання глоткового мигдалика, що утруднює вихід повітря з носової порожнини. Які отвори носової порожнини перекриваються при цьому захворюванні?

- A. Хоани
- B. Гайморова щілина.
- C. Ніздрі.
- D. Грушоподібний.
- E. Крило-піднебінний.

126.

При обстеженні дитини виявлено розростання глоткового мигдалика, що утруднює вихід повітря із носової порожнини. Які отвори носової порожнини перекриваються при цьому захворюванні?

- A. Хоани
- B. Ніздрі
- C. Грушоподібний
- D. Крило-піднебінний
- E. Гайморова щілина

127.

За допомогою рентгену було виявлено деформацію нижньої стінки правої глазниці. Який пара назальний синус скоріш за все пошкоджено?

- A. Лобная пазуха
- B. Правая верхнечелюстная пазуха

- C. Клиновидная пазуха
- D. Правый решетчатый лабиринт
- E. Левый решетчатый лабиринт

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати череп, сагітальний розпил голови.

2.2 Гортань. Гортанна частина глотки.

Зміст теми: Гортань. Топографія. Будова гортані: хрящі, зв'язки, суглоби, м'язи. Еластичний конус, чотирикутна перетинка. Порожнина гортані: частини, їх межі. Голосові складки, присінкові складки. Голосова щілина. Механізми голосоутворення. Рентганатомія гортані, ларінгоскопія. Вікові особливості гортані. Щитоподібна та паращитоподібні залози.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису хрящів, зв'язок та м'язів гортані;
- розуміти механізм голосоутворення;
- вміти демонструвати на муляжах та препаратах хрящі, зв'язки та м'язи гортані.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему голосових зв'язок та голосової щілини;
- знайти на вологому препараті хрящі та м'язи гортані;
- за допомогою макету зрозуміти механізм дії м'язів гортані на голосову щілину та голосові зв'язки.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
---	--------------------

	<p> Гортань Щитоподібний хрящ Верхній ріг щитоподібного хряща Нижній ріг щитоподібного хряща Перстнеподібний хрящ Дуга перснеподібного хряща Пластинка перснеподібного хряща Черпакуватий хрящ Основа черпакуватого хряща М'язовий відросток черпакуватого хряща Голосовий відросток черпакуватого хряща Верхівка черпакуватого хряща Надгортанник Персне-щитоподібний суглоб Персне-черпакуватий суглоб Щито-під'язикова перетинка Серединна персне-щитоподібна зв'язка Персне-трахейна зв'язка Порожнина гортані Вхід до гортані Присінок гортані Присінкова складка Присінкова щілина Глосник Голосова складка Шлуночок гортані Голосова щілина Міжперетинкова частина голосової щілини Міжхрящова частина голосової щілини Підголосникова порожнина Слизова оболонка Еластичний конус гортані Голосова зв'язка Чотирикутна пластинка Присінкова зв'язка Персне-щитоподібний м'яз Задній персне-черпакуватий м'яз Бічний персне-черпакуватий м'яз Голосовий м'яз Щито-надгортанний м'яз Черпакувато-надгортанний м'яз Поперечний черпакуватий м'яз Косий черпакуватий м'яз </p>
--	--

Теоретичні питання до заняття:

1. Гортань: топографія (голотопія, скелетопотія, синтопія): описати і продемонструвати на препараті.
2. Гортань: хрящі, їх будова: описати і продемонструвати на препараті.

3. Гортань: суглоби, їх будова: описати і продемонструвати на препараті.
4. Гортань: зв'язки, м'язи, їх будова: описати і продемонструвати на препараті.
5. Гортань: м'язи, їх будова: описати і продемонструвати на препараті.
6. Гортань: фібро-еластичні утворення гортані, їх будова, функції, присінкова зв'язка, голосова зв'язка: описати і продемонструвати на препараті.
7. Порожнина гортані: частини, їх будова, межі: описати і продемонструвати на препараті.
8. Голосова щілина: межі, утворення, частини: описати і продемонструвати на препараті.
9. Функції гортані, теорії голосоутворення.
10. Щитоподібна залоза: будова, функції, описати та продемонструвати на препараті.
11. Паращитоподібні залози: будова, функції, описати та продемонструвати на препараті.

Відповіді на наступні тестові завдання:

128.

У жінки пухлина гортані. При огляді лікар помітив, що вона випинається в порожнину гортані над присінковими складками. Назвіть у якій частині порожнини гортані виявили пухлину?

- A. Присінка.
- B. Шлуночка.
- C. Вході в гортань.
- D. Голосовій.
- E. Підголосовій.

129.

Дитина проковтнула гостру маленьку пластинку і вона потрапила в гортань. За допомогою ларингоскопічного дослідження було визначено, що пластинка порізала ділянку поруч із рижкоподібним хрящем. Це є:

- A. Glottis.
- B. Plica vestibularis.
- C. Plica vocalis.
- D. Plica interaritenoides.
- E. Plica aryepiglottica.

130.

У хворого вилучений поліп в ділянці шлуночка гортані. Між якими анатомічними утвореннями локалізувалася пухлина?

- A. Між присінковими і голосовими складками.

- В. Між входом у гортань і зв'язками присінка.
- С. Між голосовими зв'язками.
- Д. Між зв'язками присінка.
- Е. Між черпало-надгортанними складками.

131.

Під час обстеження чоловіка 40 років лікар помітив пухлину на голосовій зв'язці. У яку частину голосової щілини вона буде випинатися?

- А. Середню.
- В. Міжм'язову.
- С. Міжхрящову.
- Д. Міжфіброзну
- Е. Міжперетинчасту.

132.

В наслідок перенесеної хвороби у чоловіка порушено розширення голосової щілини. Який м'яз пошкоджено?

- А. Задній персне–черпакуватий
- В. Бічний персне-черпакуватий
- С. Персне-щитоподібний
- Д. Щито-черпакуватий
- Е. Голосовий

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, гіпсовий муляж та картонний макет гортані, анатомічні препарати: гортань. Труп з відпрепарованими органми шії.

2.3 Трахея, бронхи, легені.

Зміст теми: Трахея: частини, топографія, будова стінки. Головні бронхи: топографія, будова стінки. Бронхіальне дерево. Вікові особливості трахеї і головних бронхів. Легені: топографія, зовнішня будова. Ворота легень. Корень легені і його компоненти. Частки, сегменти, часточки легені. Ацинус. Кровоносна система легень. Плевра. Рентгенанатомія трахеї, бронхів, легень та плеври. Вікові особливості легень.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису трахеї, бронхів, легень;
- вміти демонструвати на вологих препаратах структури трахеї, бронхів, легень.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему сегментів бронхів;
- намалювати схему структурно-функціональної одиниці легень;
- знайти на вологих препаратах вказані структури (див. перелік термінів);
- навчитися орієнтувати праву та ліву легеню відпоідно до їх анатомічного положення.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	Трахея Шийна частина Грудна частина Роздвоєння трахеї Трахейні хрящі Кільцеві (трахейні) зв'язки Перетинчаста стінка Бронхи Правий головний бронх Лівий головний бронх Бронхове дерево Легені Права легеня Ліва легеня Основа легені Верхівка легені Реброва поверхня Хребтова частина ребрової поверхні легені Середостінна поверхня Діафрагмова поверхня Міжчасткова поверхня Передній край легені Язичок лівої легені Серцева вирізка лівої легені Язичок лівої легені Нижній край легені Ворота легені Корінь легені Коса щілина легені Горизонтальна щілина правої легені Верхня частка легені (лівої, правої) Середня частка правої легені Нижня частка легені (лівої, правої)

Теоретичні питання до заняття:

1. Трахея: частини, їх топографія (голотопія, скелетопотія, синтопія), будова стінки: описати і продемонструвати на препараті.
2. Трахея: будова стінки: описати і продемонструвати на препараті.
3. Головні бронхи: топографія, будова стінки: описати і продемонструвати на препараті.
4. Легені: топографія, зовнішня будова ; описати і продемонструвати на препараті.
5. Корінь легені: топографія, склад.
6. Легені: частки, бронхо-легеневі сегменти, часточки; їх будова. Рентгенанатомія легень.
7. Бронхіальне дерево: розгалуження, будова стінки, функції.
8. Сегменти правої легені.
9. Сегменти левої легені.
10. Альвеолярне дерево: розгалуження, будова стінки.
11. Ацинус: визначення, будова, функції.

Відповіді на наступні тестові завдання:

133.

При введенні ендоскопа з метою бронхоскопії лікар повинен пам'ятати, що біфуркація трахеї перебуває на рівні:

- A. V грудного хребця.
- B. XI грудного хребця.
- C. VII шийного хребця.
- D. VII грудного хребця.
- E. IX грудного хребця.

134.

У лікарню доставлено хлопчика 4 років зі стороннім предметом у дихальних шляхах. У який бронх найбільш імовірно потрапляння стороннього предмета, якщо його діаметр приблизно 1,5 см?

- A. У правий головний бронх.
- B. У частковий бронх.
- C. У лівий головний бронх.
- D. У лівий сегментарний бронх.
- E. У правий сегментарний бронх.

135.

В онкологічне відділення госпіталізовано хворого з підозрою на пухлину легенів. При обстеженні виявили локалізацію патології в нижній частці правої легені. Лікар повинен знати, яку кількість бронхо-легеневих сегментів має ця частка?

- A. 2.

- B. 4.
- C. 6.
- D. 3.
- E. 5.

136.

Хворий госпіталізований із запаленням легенів. При обстеженні лікар встановив, що нижня границя правої легені по середньо-ключичній лінії перебуває на рівні VIII ребра. На якому рівні в нормі розташований нижній край правої легені по середньо-ключичній лінії?

- A. VIII ребро.
- B. X ребро.
- C. VII ребро.
- D. VI ребро.
- E. IX ребро.

137.

Під час дослідження легенів хворого 45 років встановлено, що абсцес перебуває на нижній поверхні частки і ця поверхня звернена до *fissura horizontalis*. Це частка:

- A. Середня.
- B. Верхня лівої легені.
- C. Верхня правої легені
- D. Нижня лівої легені.
- E. Нижня правої легені.

138.

У хворої при медичному обстеженні виявлена пухлина верхівки правої легені. Які сегменти розташовані у верхній частці правої легені?

- A. Верхівковий, задній, передній.
- B. Верхівково-задній, передній.
- C. Верхній і нижній язичковий.
- D. Верхній і нижній язичкові, верхівковий.
- E. Задній, передній, латеральний

139.

При проведенні плевральної пункції, що виконували в 8-ом міжреберному проміжку праворуч між середньою пахвовою й лопатковою лініями, хірург занадто глибоко ввів голку. Що травмував лікар?

- A. Корінь легені.
- B. Верхню частку легені.
- C. Середню частку легені.
- D. Нижню частку легені.

Е. Легеневу плевру.

140.

У хворого при рентгенологічному обстеженні виявлене затемнення в легені. Поставлено діагноз: правобічна верхньочасткова пневмонія. Визначите зону затемнення.

- А. Між I-IV ребрами.
- В. Між I-VI ребрами.
- С. Між IV-VI ребрами.
- Д. Між III-VII ребрами.
- Е. Між II-V ребрами.

141.

У хворого при рентгенологічному обстеженні виявлене затемнення в легені. Поставлено діагноз: правобічна середньочасткова пневмонія. Визначите зону затемнення.

- А. Між II-V ребрами.
- В. Між I-IV ребрами.
- С. Між III-VII ребрами.
- Д. Між IV-VI ребрами.
- Е. Між I-VI ребрами.

142.

Хворому поставлено діагноз - рак лівої легені. Була зроблена операція пульмонектомія (видалення легені). У якому порядку, зверху донизу розташовуються структури в кореня лівої легені?

- А. Легенева артерія, головний бронх, легеневі вени.
- В. Легенева артерія, легеневі вени, головний бронх.
- С. Головний бронх, легенева артерія, легеневі вени.
- Д. Головний бронх, легеневі вени, легенева артерія.
- Е. Легеневі вени, головний бронх, легенева артерія.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати: трахея з бронхами, легені.

2.4 Грудна порожнина. Плевра, Середостіння.

Зміст теми: Плевра. Пристінкова плевра і її топографічні частини. Нутрощева плевра. Плевральна порожнина: вміст, закутки, їх функціональне значення. Проекція плевральних мішків на стінки грудної порожнини. Середостіння: визначення, межі. Органи переднього середостіння. Органи заднього середостіння.

Конкретні цілі:

- застосовувати анатомічну термінологію для опису плеври, органів середостіння;
- вміти демонструвати на препаратах частини парієтальної та вісцеральної плеври;
- розуміти механізм вдиху та видиху.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему карманів плеври;
- намалювати схему нижньої межі плеври та легень;
- знайти на вологому препараті структури середостіння.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	Плевра Нутрощева (легенева) плевра Пристінкова плевра Купол плеври Рєброва частина Середостінна частина Діафрагмова частина Плевральна порожнина Рєброво-діафрагмовий закуток Рєброво-середостінний закуток

Теоретичні питання до заняття:

1. Плевра: загальна характеристика, функції;
2. Плевральна порожнина, її закутки.
3. Межі плевральних мешків.
4. Середостіння: визначення; класифікація за міжнародною анатомічною номенклатурою.
5. Середостіння: визначення, топографічна класифікація.
6. Органи, судини та нерви верхнього середостіння: описати і продемонструвати на препараті.
7. Органи, судини та нерви переднього середостіння: описати і продемонструвати на препараті.
8. Органи, судини та нерви середнього середостіння: описати і продемонструвати на препараті.
9. Органи, судини та нерви заднього середостіння: описати і продемонструвати на препараті.
10. Класифікація ендокринних залоз.

Відповіді на наступні тестові завдання:

143.

У хворого виявлено ексудативний плеврит. На якому рівні необхідно провести плевральну пункцію по середній пахвовій лінії?

- A. IX міжребер'я.
- B. VIII міжребер'я.
- C. VII міжребер'я.
- D. X міжребер'я.
- E. VI міжребер'я.

144.

У хворого виявлене запалення нижнього язичкового сегмента легені. На який синус плеври може поширитися запальний процес?

- A. Лівий купол плеври
- B. Лівий реберно-діафрагмальний синус
- C. Лівий реберно-медіастинальний синус
- D. Синус серцевої вирізки

145.

У хворого туберкульозом легень розвинулося ускладнення - ексудативний плеврит. Які анатомічні утворення є основним джерелом, що продукує серозну рідину?

- A. Реберна плевра.
- B. Діафрагмальна плевра.
- C. Легенева плевра.
- D. Медіастинальна плевра.
- E. Пристінкова плевра.

146.

У хворого виражена задишка; рентгенологічно виявлений ексудат у плевральній порожнині. Щоб не ушкодити міжреберні артерії, пункцію плевральної порожнини роблять, з огляду на рівень випоту:

- A. По верхньому краї нижче розташованого ребра.
- B. По нижньому краї вище розташованого ребра.
- C. Посередині між ребрами.
- D. Біля голівки ребра
- E. Біля переходу кісткової частини ребра в хрящов

147.

Після перенесеної тупої травми грудної клітини у хворого з'явився біль у грудях, що підсилювався при постукуванні, набряк шиї і грудної клітини. Про поразку органів якого середостіння може йти мова?

- A. Верхнього.
- B. Переднього.
- C. Середнього.
- D. Заднього.
- E. Всіх відділів.

148.

У хворої виявлено ексудативний плеврит. На якому рівні необхідно провести плевральну пункцію по задній пахвовій лінії?

- A. IX міжреберний простір
- B. VIII міжреберний простір
- C. VII міжреберний простір
- D. X I міжреберний простір
- E. VI міжреберний простір

149.

Хвора госпіталізована до лікарні з діагнозом плеврит. В якому місці плевральної

порожнини міститься найбільша кількість ексудату?

- A. Реберно-діафрагмальний синус
- B. Діафрагмально-медіастинальний синус
- C. Реберно-медіастинальний синус
- D. Під куполом плеври
- E. Під коренем легенів

150.

У хворого запалення легенів ускладнилось ексудативним плевритом. В якому з перелічених анатомічних утворень переважним чином може накопичуватися рідина?

- A. sinus transversus pericardii
- B. sinus costodiaphragmaticus pleurae
- C. sinus costomediastinalis pleurae
- D. sinus phrenicomediastinalis pleurae
- E. sinus obliquus pericardii

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати: труп з відпрепарованими органами грудної порожнини.

3 Сечова система

3.1 Нирка. Сечовід, сечовий міхур, жіночий сечівник, чоловічий сечівник.

Зміст теми: Нирка: топографія правої і лівої нирки. Зовнішня будова нирки. Відношення нирки до очеревини. Оболонки нирки. Фіксуєчий апарат нирки. Топографія елементів ниркової ніжки. Внутрішня будова нирки. Сегменти нирки. Нефрон - структурно-функціональна одиниця нирки. Будова кровоносної системи нирки. Сечові шляхи. Малі ниркові чашечки, великі ниркові чашечки, ниркова миска, будова стінки, функції. Рентгенанатомія нирки. Вікові особливості топографії і будови нирки. Сечовід: частини, топографія, будова стінки, функція. Відношення до очеревини. Звуження сечоводу. Сечовий міхур: форма, зовнішня будова, частини. Особливості топографії у чоловіків і у жінок. Будова стінки сечового міхура: особливості будови слизової оболонки, м'язової оболонки. Відношення до очеревини (в залежності від функціонального стану). Жіночий сечівник. Рентгенанатомія сечовивідних шляхів (сечоводів, сечового міхура, сечівника). Вікові особливості сечового міхура.

Конкретні цілі:

- аналізувати розвиток органів сечової системи в ембріогенезі;
- аналізувати аномалії і варіанти розвитку органів сечової системи;
- описати і продемонструвати будову органів сечової системи;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису нирки;
- вміти демонструвати на вологих препаратах правильне анатомічне положення нирки;
- та основні структури її зовнішньої та внутрішньої будови.
- застосовувати анатомічну термінологію для опису сечоводу, сечового міхура, сечівника;
- вміти демонструвати на вологих препаратах сечоводи, сечовий міхур, чоловічий та жіночий сечівники.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- оволодіти умінням демонструвати на препаратах будову органів сечової системи;
- оволодіти основами антропометричного опису зовнішньої будови органів сечової системи;
- оволодіти умінням читати рентгенограми органів сечової системи;
- намалювати схему основної структурно-функціональної одиниці нирки;
- знайти на вологих препаратах великі та малі ниркові чашечки, миску нирки.
- оволодіти основами антропометричного опису сечоводів, сечового міхура, сечівників;
- оволодіти умінням читати рентгенограми органів сечової системи;
- намалювати схему сечовивідних органів.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	<p>Нирки (права, ліва) Бічний край Присередній край Ниркові ворота Ниркова пазуха Передня поверхня Задня поверхня Верхній кінець (полюс) Нижній кінець (полюс) Жирова капсула нирки Волокниста капсула нирки Кіркова речовина нирки Мозкова речовина нирки Ниркові піраміди Ниркові сосочки Ниркові стовпи Ниркова миска Велика ниркова чашечка Мала ниркова чашечка Сечовід (правий, лівий) Черевна частина Тазова частина Внутрішньостінкова частина Сечовий міхур Верхівка міхура Тіло міхура Дно міхура Шийка міхура Трикутник міхура Вічко сечовода Внутрішнє вічко сечівника Слизова оболонка Чоловічий сечівник Внутрішньостінкова частина Передміхурова частина Перетинчаста частина Губчаста частина Жіночий сечівник Внутрішньостінкова частна Внутрішнє вічко сечівника Зовнішнє вічко сечівника Внутрішній м'яз-замикач сечівника Зовнішній м'яз-замикач сечівника</p>

Теоретичні питання до заняття:

1. Які органи належать до сечової системи, їх функції.
2. Етапи розвитку нирки.
3. Джерело, термін і механізми розвитку переднирки.
4. Джерело, термін і механізми розвитку первинної нирки. Її похідні.
5. Джерело, термін і механізми розвитку остаточної нирки.
6. Вади розвитку нирок, механізми їх утворення.
7. Нирки: зовнішня будова: описати і продемонструвати на препараті.
8. Нирки: топографія правої і лівої нирки (голотопія, скелетотопія, синтопія): описати та продемонструвати на препараті.
9. Нирки: оболонки нирки. Описати фасцію нирки.
10. Нирки: фіксуєчий апарат нирки.
11. Нирки: будова нирки на фронтальному розтині: описати і продемонструвати на препараті.
12. Нирки: структурно-функціональна одиниця нирки, її складові частини.
13. Нирки: кровносна система нирки.
14. Нирки: шляхи виділення сечі (компоненти екскреторних шляхів нирки).
15. Ниркова пазуха (синус), її місцеположення: описати і продемонструвати на препаратах.
16. Будова стінки макроскопічної частини екскреторних шляхів нирки. Рентгенанатомія нирки.
17. Сечовід: відношення до очеревини. Звуження сечоводу.
18. Сечовий міхур: форма, зовнішня будова, частини.
19. Особливості топографії сечового міхура у чоловіків і у жінок.
20. Будова стінки сечового міхура: особливості будови слизової оболонки.
21. Будова стінки сечового міхура: особливості будови м'язової оболонки.
22. Будова стінки сечового міхура: особливості будови серозної оболонки. Відношення до очеревини (в залежності від функціонального стану).
23. Чоловічий сечівник: частини.
24. Жіночий сечівник.
25. Рентгенанатомія сечовивідних шляхів (сечоводів, сечового міхура, сечівника).
26. Вікові особливості сечового міхура.
27. Вади розвитку сечоводів і сечового міхура: механізми їх утворення.

Відповісти на наступні тестові завдання:

151.

В урологічне відділення надійшов хворий з попереднім діагнозом - блукаюча нирка (ren mobile). При контрастній ренографії у вертикальному і лежачому положенні було виявлено опущення лівої нирки. На якому рівні в нормі перебуває ліва нирка щодо хребця?

А. Від середини 11 грудного хребця до верхнього краю 3 поперекового хребця.

- В. Від нижнього краю 11 грудного хребця до середини 4 поперекового хребця.
- С. Від середини 11 грудного хребця до верхнього краю 4 поперекового хребця.
- Д. Від нижнього краю 12 грудного хребця до середини 3 поперекового хребця.
- Е. Від нижнього краю 12 грудного хребця до верхнього краю 2 поперекового хребця.

152.

В урологічне відділення надійшла хвора 43 років з попереднім діагнозом - блукаюча нирка (ren mobile). При контрастній урографії у вертикальному і лежачому положенні було виявлено зміщення правої нирки. На якому рівні в нормі перебуває права нирка щодо хребта?

- А. Від нижнього краю 11 грудного хребця до середини 3 поперекового хребця.
- В. Від нижнього краю 12 грудного хребця до середини 4 поперекового хребця.
- С. Від нижнього краю 11 грудного хребця до верхнього краю 1 поперекового хребця.
- Д. Від нижнього краю 12 грудного хребця до верхнього краю 2 поперекового хребця.
- Е. Від середини 11 грудного хребця до верхнього краю 3 поперекового хребця.

153.

Під час обстеження хворого похилого віку був поставлений діагноз: блукаюча нирка. Зміна якої структури нирки найбільш вірогідно призводить до такого стану?

- А. Sinus renalis.
- В. Fascia renalis.
- С. Corpus adiposum pararenale.
- Д. Hilus renalis.
- Е. Ureter.

154.

У хворої жінки 47 років при обстеженні виявлений рефлюкс сечі (зворотне закидання). Лікар повинен знати, у якій частині нирки розташовані гладкі м'язи, які припиняють зворотню течу сечі?

- А. Pelvis renalis.
- В. Calyx renalis minor.
- С. Calyx renalis major.
- Д. Ductuli papillares.
- Е. Capsula glomeruli.

155.

При проведенні артеріографії (обстеження стану артеріальної системи нирки), лікар повинен знати, що сегментарна будова нирки визначається поділом на гілки а. renalis. Скільки сегментарних гілок дає а. renalis в одній нирці?

- A. 7
- B. 3
- C. 6
- D. 4
- E. 5

156.

При виконанні артеріографії нирки контрастна речовина попадає до передньої і задньої гілок ниркової артерії, а потім до сегментарних артерій. Яка кількість сегментів нирки кровопостається за допомогою задньої гілки ниркової артерії?

- A. 2 сегменти..
- B. 5 сегментів.
- C. 3 сегменти.
- D. 1 сегмент.
- E. 4 сегменти.

157.

У хворого із хронічним захворюванням нирок була діагностована кіста нирки. Комп'ютерна томографія виявила, що патологічний процес уразив ниркову піраміду і прилеглу ділянку кіркової речовини нирки. Яка структура кіркової речовини уражена?

- A. Ниркова частка.
- B. Нирковий сегмент.
- C. Кіркова часточка.
- D. Ниркова ніжка.
- E. Нирковий синус.

158.

Хворий 65 років був прооперований з приводу пухлини сечоводу. Під час операції виявлено, що пухлина проросла в брижу тонкої кишки. Який відділ сечоводу уражений пухлиною?

- A. Тазовий.
- B. Черевний.
- C. Внутрішньостінковий.
- D. Середній.
- E. Чашки.

159.

У хворого сечокам'яною хворобою при обстеженні виявлена обтурація каменем кінцевого відділу правого сечоводу. Яку назву має цей відділ сечоводу?

- A. Pars intramuralis
- B. Pars pelvina
- C. Pars abdominalis
- D. Pars renalis
- E. Pars urethralis.

160.

Після оперативного втручання на органах малого таза жінки з приводу кровотечі виникла олігурія та біль у поперековій ділянці праворуч. Що разом з матковою артерією випадково перев'язав хірург?

- A. Лівий сечовід.
- B. Праву маткову трубу.
- C. Круглу зв'язку матки.
- D. Правий сечовід.
- E. Внутрішню клубову вену.

161.

Сечокам'яна хвороба ускладнилася виходом камінчика із нирки. На якому рівні сечоводу, найімовірніше, він може зупинитися?

- A. На границі черевної і тазової частин.
- B. У нирковій мисці.
- C. У середній черевній частині.
- D. На 2 см вище впадіння в сечовий міхур.
- E. На 5 см вище тазової частини.

162.

Під час операції видалення матки лікар перев'язує маткову артерію, що проходить у товщі широкої зв'язки матки. При цьому треба пам'ятати, що біля маткової артерії проходить сечовід. Де саме?

- A. Зверху.
- B. Знизу.
- C. Спереду.
- D. Позаду.
- E. Латеральніше.

163.

У хворого чоловіка з'явилася пухлина задньої стінки сечового міхура. Який комплект органів, найімовірніше, може бути залучений у процес?

- A. Пряма кишка, семенні міхурці, ампула сім'явиносної протоки.
- B. Передміхурова залоза.
- C. Пряма кишка, передміхурова залоза.
- D. Чоловічий сечівник.
- E. Куперові залози.

164.

Під час важких пологів відбувся розрив лобкового симфізу. Який орган може бути травмований?

- A. Пряма кишка.
- B. Матка.
- C. Сечовий міхур.
- D. Яєчники.
- E. Маткові труби.

165.

У новонародженого хлопчика протягом доби не виводиться сеча. Виявлено переповнення сечового міхура. Яку вроджену аномалію сечовидільної системи можна припустити?

- A. Відсутність сечового міхура.
- B. Сифіліс сечового міхура.
- C. Ниркова недостатність.
- D. Атрезія сечівника
- E. Пієлонефрит.

166.

При обстеженні сечового міхура за допомогою цистоскопії (огляд слизової оболонки), лікар помітив ділянку з відсутністю складок. Як вона називається?

- A. *Trigonum vesicae*
- B. *Trigonum uretralis*
- C. *Trigonum pubovesicalis*
- D. *Trigonum ureteris*
- E. *Area vesicalis posterior*

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати нирки, навчальний труп з відпрепарованими органами заочеревинного простору.

3.2 Чоловічі статеві органи. Жіночі статеві органи

Зміст теми: Внутрішні чоловічі статеві органи. Яєчко: топографія, будова. Над'яєчко. Процес опускання яєчка. Оболонки яєчка. Сім'яносна протока: частини, їх топографія, будова стінки. Сім'яний канатик, його складові. Сім'яний пухірець: топографія, будова, функції. Сім'явипорскувальна протока. Передміхурова залоза: топографія, частини, будова, функції. Цибулинно-сечівникова залоза. Вікові особливості внутрішніх чоловічих статевих органів.

Зовнішні чоловічі статеві органи. Калитка. Статевий член, його будова. Чоловічий сечівник: частини, їх топографія, будова стінки.

Жіноча статева система: органи, функції. Класифікація органів жіночої статевої системи. Внутрішні жіночі статеві органи. Зовнішні жіночі статеві органи. Розвиток органів жіночої статевої системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх жіночих статевих органів: яєчників, маткових труб, матки, піхви.

Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх чоловічих та жіночих статевих органів. Гермафродитизм.

Конкретні цілі:

- аналізувати розвиток органів чоловічої статевої системи в ембріогенезі;
- аналізувати аномалії і варіанти розвитку органів чоловічої статевої системи;
- описати та продемонструвати на препаратах будову внутрішніх і зовнішніх чоловічих статевих органів;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису внутрішніх і зовнішніх чоловічих статевих органів;
- вміти демонструвати на вологих препаратах будову чоловічих статевих органів.
- аналізувати розвиток органів жіночої статевої системи в ембріогенезі;
- аналізувати аномалії і варіанти розвитку органів жіночої статевої системи;
- описати і продемонструвати на препаратах будову внутрішніх і зовнішніх жіночих статевих органів;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису внутрішніх та зовнішніх статевих органів;
- вміти демонструвати на вологих препаратах жіночі статеві органи.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- оволодіти умінням демонструвати на препаратах будову органів чоловічої статевої системи;
- оволодіти основами антропометричного опису органів чоловічої статевої системи;
- намалювати схему сім'явивідних шляхів;
- намалювати схему оболонки яєчка;
- знайти на вологих препаратах основні структури чоловічих статевих органів.
- оволодіти умінням демонструвати на препаратах будову органів жіночої статевої системи;
- оволодіти основами антропометричного опису жіночої статевої системи;
- знайти на вологих препаратах основні структури органів жіночої статевої системи;
- оволодіти умінням читати рентгенограми органів жіночої статевої системи.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	<p> Яєчко Білкова оболонка Середостіння яєчка Перегородочки яєчка Часточки яєчка Паренхіма яєчка Над'яєчко Сім'яний канатик Сім'явиносна протока Калиткова частина Канатикові частина Пахвинна частина Тазова частина Ампула сім'явиносної протоки Пухирчаста залоза (сім'яний пухирець) Сім'явипроскувальна протока Передміхурова залоза Основа передміхурової залози Верхівка передміхурової залози Частка (права, ліва) передміхурової залози Цибулинно-сечівникова залоза Перешийок передміхурової залози Статевий член Корінь статевого члена Тіло статевого члена Спинка статевого члена Головка статевого члена Передня шкірочка статевого члена Печеристе тіло статевого члена Губчасте тіло статевого члена Калитка Яєчник Вільний край Брижовий край Трубний кінець Матковий кінець Білкова оболонка Кора яєчника Мозкова речовина яєчника Власна зв'язка яєчника Маткова труба Маткова частина Перешийок маткової труби Ампула маткової труби </p>

	<p>Лійка маткової труби Торочки маткової труби Маткове вічко маткової труби Черевний отвір маткової труби Матка Передня поверхня Задня поверхня Тіло матки Дно матки Шийка матки Надпівхвова частина шийки Півхвова частина шийки Порожнина матки Вічко матки Канал шийки матки Широка маткова зв'язка Кругла маткова зв'язка Піхва Склепіння піхви Передня стінка піхви Задня стінка піхви Зовнішні жіночі статеві органи Вульва Лобкове підвищення Велика соромітна губа Соромітна щілина Мала соромітна губа Присінок піхви Отвір піхви Клітор М'ясиста оболонка</p>
--	---

Теоретичні питання до заняття:

1. Чоловіча статева система: органи, функції.
2. Класифікація органів чоловічої статевої системи.
3. Розвиток органів чоловічої статевої системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх чоловічих статевих органів: яєчка, над'яєчка, сім'явиносної протоки, сім'явивальної протоки, сім'яного пухирця, передміхурової залози, цибулинно-сечівникової залози.
4. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх чоловічих статевих органів.
5. Внутрішні чоловічі статеві органи. Яєчко: топографія, будова.
6. Над'яєчко. Процес опускання яєчка. Оболонки яєчка.
7. Сім'явиносна протока: частини, їх топографія, будова стінки.
8. Сім'яний канатик, його складові.
9. Сім'яний пухирець: топографія, будова, функції.
10. Сім'явипорскувальна протока.
11. Передміхурова залоза: топографія, частини, будова, функції.
12. Цибулинно-сечівникова залоза.

13. Вікові особливості внутрішніх чоловічих статевих органів.
14. Зовнішні чоловічі статеві органи. Калитка. Оболонки калитки.
15. Статевий член, його будова.

Відповіді на наступні тестові завдання:

167.

У хворої жінки 20 років яєчник змістився в нижні відділи малого таза. Яка з названих зв'язок у першу чергу постраждала?

- A. зв'язка, що підвішує яєчник.
- B. Кругла зв'язка матки.
- C. Прямокишково-маткова.
- D. Власна зв'язка яєчника.
- E. Кардинальні.

168.

Під час операції на яєчнику були перев'язані судини в ділянці його воріт. У якому відділі яєчника проводять маніпуляцію?

- A. *Facies lateralis*.
- B. *Margo mesovaricus*.
- C. *Margo liber*.
- D. *Facies medialis*.
- E. *Extremitas uterina*.

169.

Внаслідок травми низу передньої стінки живота у хворої ушкоджена зв'язка, що перебуває в паховому каналі. Яка це зв'язка?

- A. *Lig. teres uteri*.
- B. *Lig. latum uteri*.
- C. *Lig. ovarium proprium*.
- D. *Lig. lacunare*.
- E. *Lig. ingunale*.

170.

Внаслідок поранення у постраждалої виявлені ушкодження передньої частини матки. Положення матки *anteversio*. Яка частина матки ушкоджена?

- A. *Fundus*.
- B. *Isthmus*.
- C. *Corpus*.
- D. *Portio vaginalis cervix uteri*.
- E. *Portio supravaginalis cervix uteri*.

171.

У жінки виявлена позаматкова вагітність. У якому органі відбулося запліднення яйцеклітини і її розвиток?

- A. У піхві.
- B. У матковій трубі.
- C. У яєчнику.
- D. У тілі матки.
- E. У шийки матки.

172.

У жінки 28 років виявлена позаматкова вагітність. У який простір очеревини можливий крововилив при розриві маткової труби?

- A. Прямокишково-маткове заглиблення.
- B. Міхурово-маткове заглиблення.
- C. Правий брижовий синус.
- D. Лівий брижовий синус.
- E. Міхурово-прямокишкове заглиблення.

173.

Жінці 32х років поставлений діагноз: "опущення матки після пологів". Які зв'язки зміцнюють матку?

- A. Широка, кругла і кардинальні зв'язки матки
- B. Кардинальні, широка, брижі матки
- C. Власна зв'язка матки, брижі матки, кругла зв'язка
- D. Широка, кругла і власна зв'язки матки
- E. Маткові брижі, широка і власна зв'язки матки

174.

У жінки діагностовано запалення жирової клітковини між листками широкої зв'язки матки. Як називається це утворення?

- A. Периметрій.
- B. Ендометрій.
- C. Параметрій.
- D. Міометрій.
- E. Передміхуровий простір.

175.

У жінки 68 років виявлена пухлина піхви діаметром 1 см, що виступає в excavatio recto-uterina. У якій частині піхви вона розташована?

- A. На передній стінці.
- B. На верхній стінці.
- C. На верхній 1/3 задньої стінки.
- D. На нижній 1/3 задньої стінки.
- E. На середній 1/3 задньої стінки.

176.

Хворій потрібно зробити пункцію прямокишково-маткового заглиблення (Дугласова простору). Через яку частину склепіння піхви можна це здійснити?

- A. Задню.
- B. Передню.
- C. Бічну праву.
- D. Бічну ліву.
- E. Кожну.

177.

Жінка надійшла в гінекологічне відділення з підозрою на позаматкову вагітність. В *excavatio recto-uterina* є накопичення крові. Через яке анатомічне утворення необхідно зробити пункцію цього простору?

- A. Бічне склепіння піхви
- B. Переднє склепіння піхви
- C. Заднє склепіння піхви
- D. Поверхнєве пахове кільце
- E. Стегновий канал

178.

Хворій 32 років виставлений діагноз бартолініт (запалення великих залоз присінка). У якому органі сечостатевої системи розташовані ці залози?

- A. Матка.
- B. Малі полові губи.
- C. Клітор.
- D. Піхва.
- E. Великі полові губи.

179.

У хворого 37 років виявлена водянка яєчка. Між якими утвореннями накопичується серозна рідина в патологічних випадках?

- A. Між парієтальною і вісцеральною пластинками *tunica vaginalis testis*.
- B. Між *tunica dartos et fascia spermatica externa*.
- C. Між *fascia spermatica externa et fascia m. cremaster*.
- D. Між *fascia m. cremaster et m. cremaster*.
- E. Між *fascia spermatica interna et tunica vaginalis testis*.

180.

У хворого 43 років після перенесеного запалення очеревини спостерігається запалення однієї з оболонок яєчка. Яка з оболонок яєчка швидше за все уражена?

- A. *Tunica vaginalis testis*
- B. *Fascia cremasterica*.
- C. *Fascia spermatica interna*.

- D. Fascia spermatica externa
- E. M. cremaster.

181.

У хлопчика 13 років у мошонці втримується одне яєчко, друге яєчко пальпується в ділянці пахового каналу. Як називається така аномалія розвитку?

- A. Фімоz.
- B. Орхей
- C. Нефроптоз.
- D. Крипторхізм.
- E. Парафімоz.

182.

У чоловіка 40 років запалення яєчка ускладнилося його водянкою. Необхідно оперативне втручання. Яку з оболонок яєчка хірург під час операції розкриває останньою?

- A. Парієтальний листок піхвової оболонки яєчка.
- B. Внутрішню сім'яну фасцію.
- C. М'ясисту оболонку.
- D. М'яз, що піднімає яєчко.
- E. Зовнішню сім'яну фасцію.

183.

Сімейна пара скаржиться на неможливість мати дітей. Після обстеження виявлено - у чоловіка ушкоджений сперматогенний епітелій яєчка, що призвело до відсутності сперматозоїдів у сім'яній рідині і як наслідок - до безплідності. Який відділ сім'яносприятних шляхів постраждав?

- A. Звивисті сім'яні канальці.
- B. Протоки придатка яєчка.
- C. Прямі сім'яні канальці.
- D. Сітка яєчка.
- E. Сім'яносприятна протока.

184.

Під час оперативного лікування кили у чоловіка хірург ушкодив вміст пахового каналу. Визначте його вміст.

- A. Urachus.
- B. Ureter
- C. Funiculus spermaticus.
- C. Lig. teres uteri.
- D. Lig. inguinalis.

185.

При обстеженні хворого 32 років виявлена пухлина передміхурової залози, що локалізована між обома сім'явипорскувальними протоками. Яка частка передміхурової залози ушкоджена?

- A. Lobus dexter.
- B. Lobus sinister.
- C. Isthmus.
- D. Lobus anterior.
- E. Lobus posterior.

186.

У чоловіка 60 років при обстеженні виявлено, що закрито отвір лівої протоки, яка відкривається збоку від сім'яного горбика передміхурової залози, це ductus...

- A. Ejaculatorius.
- B. Epididymis.
- C. Deferens.
- D. Excretorius.
- E. Glandulae bulbouretralis.

187.

У хворого скарги на порушення сечовипускання. Діагностується гіпертрофія передміхурової залози. Ушкодження якої частини органа приводить до виникнення даної патології?

- A. Лівої частки.
- B. Перешийка.
- C. Правої частки.
- D. Основи.
- E. Верхівки.

188.

Хворий звернувся в клініку зі скаргами на утруднення при сечовиділенні. Після обстеження виявлена гіпертрофія органа, що охоплює проксимальний відділ уретри. Що це за орган?

- A. Сім'яні пухирці.
- B. Цибулина полового члена.
- C. Передміхурова залоза.
- D. Бульбо-уретральна залоза.
- E. Придаток яєчка.

189.

Ураження якої частини сечівника може виникнути при механічній травмі полового члена?

- A. Губчастої.
- B. Міхурової.

- C. Перетинчастої.
- D. Внутрішньостінкової.
- E. Передміхурової.

190.

При обстеженні чоловіка 65 років виявлене збільшення передміхурової залози. Яка частина сечівника постраждала?

- A. Передміхурова.
- B. Губчаста.
- C. Внутрішньостінкова.
- D. Печериста.
- E. Проміжна.

191.

Хворому 35 років призначене проведення цистоскопії. Лікар повинен пам'ятати, що границею між фіксованою і рухливою частинами чоловічого сечівника є:

- A Radix penis.
- B. Lig. suspensorium penis.
- C. Pars prostatica uretrae.
- D. Lig. fundiforme.
- E. Fascia penis profunda.

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати органів чоловічої статеві системи.

3.3 Промежина. Сечовостатева очеревина.

Зміст теми: Промежина: визначення, топографія. Сечостатева діафрагма: межі, м'язи, фасції, статеві відміни. Тазова діафрагма: межі, м'язи, фасції. Сіднично-відхідникова ямка: межі, вміст. Сечовостатева очеревина.

Конкретні цілі:

- описати і продемонструвати на препаратах будову чоловічої та жіночої промежини;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису м'язів та фасцій промежини.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- намалювати схему сечовостатевої та тазової діафрагми;
- намалювати схему чоловічої та жіночої сечовостатевої очеревини;
- відпрепарувати на трупі сіднично-прямокишкову ямку.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	Промежина Відхідникова ділянка Сечовостатева ділянка Сідничо-відхідникова ямка Тазова діафрагма М'яз-підіймач відхідника Куприковий м'яз Зовнішній м'яз замикач відхідника Сечовостатева діафрагма Цибулинно-губчастий м'яз Сідничо-печеристий м'яз Поверхневий поперечний м'яз промежини Глибокий поперечний м'яз промежини Зовнішній м'яз замикач сечівника Прямокишково-маткова заглибина Міхурово-маткова заглибина Прямокишково-міхурова заглибина Середина пупкова складка Присередня пупкова складка Присередня пахвинна ямка Бічна пупкова складка Бічна пахвинна ямка

Теоретичні питання до заняття:

1. Промежина: визначення промежини у вузькому та широкому розумінні.
2. Сечовостатева діфрагма: поверхневі м'язи
3. Сечовостатева діафрагма: глибокі м'язи
4. Тазова діафрагма м'язи
5. Фасції сечовостатевої діафрагми
6. Фасції тазової діафрагми.
7. Статеві відмінності чоловічої та жіночої промежини.
8. Сідничо-відхідникова ямка: її стінки, вміст. Описати і продемонструвати на препаратах.
9. Сечовостатева очеревина

Відповіді на наступні тестові завдання:

192.

У хворого 53 років після поранення в ділянці промежини відзначається довільне сечовиділення. Який м'яз ушкоджений?

- A. M. sphincter uretrae.
- B. M. ischiocavernosus.
- C. M. bulbospongiosus.
- D. M. transversus perinei superficialis.
- E. M. transversus perinei profundus.

193.

Хворій потрібно зробити пункцію прямокишково-маткової заглибини (дугласового простору). Через яку частину склепіння піхви її здійснюють?

- A. Будь-яка
- B. Задня
- C. Передня
- D. Бічну права
- E. Бічну ліва

194.

Під час гінекологічного обстеження пацієнтці був виставлений діагноз ендометриту (запалення ендометрію). Яка частина маткової стінки уражена запальним процесом?

- A. Серозна оболонка
- B. Слизова оболонка
- C. М'язова оболонка
- D. Адвентиційна оболонка
- E. Навколоматкова клітковина

195.

У жінки 28 років виявлена позаматкова вагітність, яка ускладнилася розривом маткової труби. У який простір очеревини можливе попадання крові?

- A. Прямокишково - матковий
- B. Міхурово - матковий
- C. Правий брижовий синус
- D. Лівий брижовий синус
- E. Міжсигмовидний синус

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні вологі препарати та штучні муляжі промежини.

Тема 4. Ендокринні залози

4.1 Класифікація ендокринних залоз.

Зміст теми: Гіпофіз, шишкоподібна залоза (епіфіз), щитоподібна залоза, паращитоподібна залоза, тимус, острівці підшлункової залози, ендокринні частини статевих залоз (яєчника, яєчка), надниркова залоза, параганглії (сонний клубочок, парааортальні тільця, куприковий клубочок). APUD-система (Amine Precursors Uptake and Decarboxylation - поглинання та декарбоксілювання попередників амінів).

Конкретні цілі:

- описати і продемонструвати на препаратах будову чоловічої та жіночої промежини;
- застосовувати анатомічну термінологію для опису м'язів та фасцій промежини.

Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

- знайти на препараті щитоподібну, паращитоподібну, підшлункову залозу та наднирник.

Перелік основних термінів, латинську назву яких студент повинен засвоїти при підготовці до заняття:

Латинські терміни (написати самостійно)	Українські терміни
	Гіпофіз Шишкоподібна залоза Щитоподібна залоза Частина щитоподібної залози Перешийок щитоподібної залози Прищитоподібна залоза Надниркова залоза Острівці підшлункової залози

Теоретичні питання до заняття:

1. Відмінності ендокринних залоз від екзокринних.
2. Щитоподібна залоза: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
3. Паращитоподібна залоза: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
4. Вилочкова залоза: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.

5. Гипофіз: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
6. Шишкоподібна залоза: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
7. Наднирникова залоза: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
8. Ендокринна частина підшлункової залози: топографія, будова, функції. Описати та продемонструвати на препаратах.
9. Ендокринна частина статевих залоз: функції. Описати та продемонструвати на препаратах.

Відповіді на наступні тестові завдання:

196.

В ендокрінологічному відділенні знаходиться хлопчик 9 років, у котрого вже декілька разів були переломи кінцівок пов'язані з крихкістю кісток. Функція яких ендокринних залоз (ендокринної залози) порушена?

- A. прищитоподібні
- B. щитоподібна
- C. вилочкова
- D. надниркові
- E. епіфіз

197.

У хворого судоми. Про гіпофункцію якої ендокринної залози можна думати?

- A. Гіпофіза
- B. Прищитоподібної залози
- C. Шишкоподібного тіла
- D. Статевих залоз
- E. Надниркових залоз

198.

#У человека развился гигантизм. Функция какой железы внутренней секреции нарушена?

- A. Щитовидной.
- B. Вилочковой.
- C. Надпочечников.
- D. Гипофиза.
- E. Эпифиза.

199.

При огляді хворого, 32 років, відмічається диспропорційний рост скелету, збільшення понадбровних дуг, носа, губ, язика, щелепних кісток, стоп. Функція якої залози порушена?

- A. Щитоподібна
- B. Надниркова
- C. Гіпофіз
- D. Епіфіз
- E. Підшлункова

200.

У хворого 25 років, який скаржився на утруднене ковтання, виявлене пухлиноподібне підвищення на корені язика; 1-2 см в діаметрі, в ділянці сліпого отвору. Лікар встановив розростання залишків залози:

- A. Щитоподібної
- B. Прищитоподібної
- C. Аденогіпофіза
- D. Загруднинної
- E. Під'язикової

201.

При лабораторному дослідженні в крові хворого відмічено підвищення рівня сахару. Яка з ендокринних залоз уражена?

- A. Glandula thyroidea
- B. Glandula parathyroidea
- C. Glandula pineale
- D. Insulae pancreaticae
- E. Glandula suprarenalis

202.

До ендокринолога звернувся хворий зі скаргами на схуднення на 10 кг за 2 місяці, серцебиття, витрішкуватість. Для гіперфункції якої ендокринної залози ці скарги найбільш відповідні?

- A. Яєчників
- B. Наднирків
- C. Прищитовидної залози
- D. Підшлункової залози
- E. Щитовидної залози

203.

До лікаря звернувся чоловік 27 років. При огляді було виявлено збільшення кистей, стоп та нижньої щелепи. Крім того спостерігалась деформація суглобів (kiphosis), гормональні порушення (імпотенція, атрофія яєчок). Функції якої залози порушені?

- A. Надниркових залоз
- B. Шишкоподібного тіла
- C. Передньої частини гіпофізу
- D. Щитовидної залози

Е. Прищитовидних залоз

204.

Хвора К., 30 років, скаржиться на сильну спрагу, сухість у роті, які з'явилися після сильного нервового потрясіння. При лабораторному обстеженні виявлено збільшення цукру в крові до 10 ммоль/л. Захворювання якої ендокринної залози у хворої?

- А. Статевих
- В. Підшлункової
- С. Щитоподібної
- Д. Наднирникових
- Е. Епіфіза

205.

Хвора Б. 50 років скаржиться на те, що останнім часом вуха, ніс, кисті почали збільшуватись в розмірі. Гіперфункція якої залози дасть подібні симптоми?

- А. гіпофіза
- В. щитоподібної
- С. статевих
- Д. наднирникових
- Е. епіфіза

206.

При рентгенологічному дослідженні кісток основи черепа виявлено збільшення порожнини турецького сідла, витончення передніх нахилених відростків, руйнування різних ділянок турецького сідла. Пухлина якої ендокринно залози може спричинити таке руйнування кістки?

- А. Гіпофіз
- В. Вилочкова залоза
- С. Епіфіз
- Д. Щитовидна залоза
- Е. Наднирник

Матеріали для самоконтролю: Таблиці, схеми, малюнки, анатомічні препарати: труп з відпрепарованими органами грудної та черевної порожнини.

Ключі відповідей на тестові завдання наведені в таблиці:

1	A	46	A	91	A	136	D	181	D
2	A	47	A	92	E	137	C	182	A
3	B	48	B	93	A	138	A	183	A
4	D	49	A	94	A	139	C	184	C
5	A	50	B	95	C	140	A	185	C
6	B	51	A	96	A	141	D	186	A
7	A	52	D	97	C	142	A	187	B
8	B	53	D	98	A	143	A	188	C
9	A	54	A	99	B	144	C	189	A
10	C	55	A	100	A	145	C	190	A
11	E	56	B	101	C	146	A	191	B
12	A	57	A	102	A	147	B	192	A
13	A	58	C	103	D	148	A	193	B
14	E	59	A	104	A	149	A	194	B
15	A	60	C	105	B	150	B	195	A
16	E	61	A	106	A	151	A	196	A
17	B	62	A	107	D	152	A	197	B
18	A	63	C	108	A	153	C	198	D
19	D	64	D	109	A	154	B	199	C
20	A	65	A	110	A	155	E	200	A
21	A	66	A	111	D	156	D	201	D
22	B	67	B	112	C	157	A	202	E
23	B	68	A	113	A	158	B	203	C
24	B	69	D	114	A	159	A	204	B
25	B	70	E	115	A	160	D	205	A
26	A	71	C	116	A	161	A	206	A
27	A	72	A	117	B	162	D		
28	C	73	A	118	A	163	A		
29	A	74	C	119	A	164	C		
30	C	75	A	120	B	165	D		
31	C	76	C	121	B	166	A		
32	A	77	A	122	A	167	B		
33	C	78	D	123	A	168	B		
34	A	79	A	124	B	169	A		
35	A	80	D	125	A	170	A		
36	E	81	A	126	A	171	B		
37	B	82	A	127	B	172	A		
38	A	83	D	128	A	173	A		
39	A	84	B	129	E	174	C		
40	C	85	A	130	A	175	C		
41	A	86	C	131	E	176	A		
42	A	87	A	132	A	177	C		
43	E	88	A	133	A	178	E		
44	A	89	B	134	A	179	A		
45	D	90	D	135	A	180	A		

Рекомендована література

Основна

1. Привес М.Г. Анатомия человека : учебник для студентов медицинских вузов / М.Г. Привес, Н.К. Лысенков, В.И. Бушкович.-12-е изд., доп. и перераб. – СПб. : Издательский дом СПбМАПО, 2004. – 720 с.
2. Сапин М.Р. Атлас анатомии человека для стоматологов / М.Р. Сапин, Д.Б. Никитюк, Л.М. Литвиненко. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2011.-600с. – ISBN 978-5-9704-1799-7.
3. Анатомія людини : у 3-х т. / за ред. А.С. Головацького, В.Г. Черкасова.- Вінниця: Нова книга, 2006.
4. Неттер Ф. Атлас анатомії людини /Ф. Неттер ; за ред. Ю.Б. Чайковського. – Львів : Наутілус, 2004. – 592с.
5. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г. Черкасов [та ін.] ; за ред. В.Г. Черкасова. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 392 с.
6. Організація самостійної роботи студентів стоматологічного факультету на кафедрі анатомії людини : навч. посіб. М.А. Волошин [та ін.].-Запоріжжя, 2009.– 144 с.
7. Збірка тестових завдань з нормальної анатомії людини для поточного та підсумкового контролю знань студентів за системою «Крок 1» : навч. посіб. / М.А. Волошин [та ін.].- Запоріжжя, 2005.– 130 с.

Додаткова

1. Анатомія людини : у 3-х т. / за ред. В.Г. Ковешнікова.- Луганськ : Вид-во «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005.
2. Синельников Р.Д. Атлас анатомии человека: учебн.пособ в 4-х т. / Р.Д. Синельников, Я.Р. Синельников, А.Я. Синельников.- М. : Новая волна, 2010.
3. Анатомия человека : в 2-х т. / под ред. М.Р. Сапина. - 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Медицина, 1996.
4. Морфология зубов : учебное пособие/В.Г. Ковешников [и др.]. – Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2011.–192 с.
5. Гайворонский И.В. Анатомия зубов человека : учебное пособие /И.В. Гайворонский, Т.Б. Петрова.-СПб: ЭЛБИ-СПб, 2005.–56с.
6. Гайворонский И.В. Функциональная анатомия органов пищеварительной системы : учебное пособие /И.В. Гайворонский, Г.И. Ничипорук.- 5-е изд.-СПб: ЭЛБИ-СПб, 2009.– 76с.
7. Анатомия человека : учебник для стоматологических факультетов медицинских вузов в 2-х т. Т.1. /С.С. Михайлов, А.В.Чукбар, А.Г. Цыбулькин; под ред. Л.Л. Колесникова.-5-е изд. перераб. и доп. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2013.-704 с.
8. Анатомия человека : учебник для стоматологических факультетов медицинских вузов в 2-х т. Т.2. /С.С. Михайлов, А.В.Чукбар, А.Г. Цыбулькин; под ред. Л.Л. Колесникова.-5-е изд. перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013.-608 с.
9. Дмитриенко С.В. Морфологические особенности челюстно-лицевой области при аномалиях и деформациях и методы их диагностики : учебное пособие / С.В. Дмитриенко, А.А. Воробьев, А.И. Краюшкин.- СПб: ЭЛБИ-СПб, 2009.-144с.
10. Англо-український ілюстрований медичний словник Дорланда : у 2-х т. –Львів : Наутілус, 2002.
11. Бобрик І. І., Черкасов В. Г. Особливості функціональної анатомії дитячого віку.- Київ: НМУ, 2002. - 116 с.

12. Gray's Anatomy / editor-in-chief Susan Standring PhD DSc.- 39th edition.- Philadelphia : Churchill Livingstone, 2008. - 2504 p.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Запорізького державного медичного університету на традиційних носіях.
2. Бібліотека Запорізького державного медичного університету на електронних носіях.
3. Обласна медична бібліотека.
4. Бібліотека Запорізької медичної академії післядипломної освіти.
5. Wi-Fi на території університетського містечка.
6. В соціальних мережах схеми, малюнки, навчальні фільми, слайди з мультимедійної презентації лекцій та практичних занять, тестові завдання для МОДУЛЬ-1, МОДУЛЬ-2, база Центра тестування ліцензійного іспиту КРОК-1.
7. Сайт кафедри анатомії людини.